

Przyjmujemy Pana Jezusa

Podręcznik do nauki religii
dla klasy III szkoły podstawowej

pod redakcją

ks. Andrzeja Krasieńskiego

WYDZIAŁ KATECHETYCZNY KURII DIECEZJALNEJ PŁOCKIEJ

PŁOCK 2015

**Podręcznik nr AZ-13-01/10-PL-3/14 do nauczania religii rzymskokatolickiej
na terenie całej Polski, z zachowaniem praw biskupów diecezjalnych,
przeznaczony dla klasy III szkoły podstawowej,
zgodny z programem nauczania nr AZ-1-01/10**

Recenzenci: dr hab. Beata Bilicka, ks. prof. dr hab. Stanisław Łabendowicz

Zespół redakcyjny: ks. dr Andrzej Krasieński, ks. dr Marek Wilczewski,
ks. dr Rafał Bednarczyk, s. mgr Dominika Dudzik CSP

Autorzy katechez: mgr Zofia Hołubicka, mgr Zuzanna Jarosik, mgr Grażyna Kowalska,
ks. dr Andrzej Krasieński, mgr Eliza Łoniewska, mgr Elżbieta Marciniak,
mgr Marzena Sadowska, mgr Beata Sieklucka, mgr Barbara Stańczak, mgr Aldona Tłusty,
ks. dr Marek Wilczewski

Rysunki: Kazimierz Wasilewski

Zdjęcia: ks. mgr Sławomir Buńkowski

Nihil obstat

ks. prof. dr hab. Daniel Brzeziński

Cenzor

Imprimatur

L.dz. 1500/2014

Dnia 1 sierpnia 2014 r.

ks. dr Mirosław Milewski

Wikariusz Generalny

ks. dr Dariusz Rogowski

Notariusz

Copyright © 2015 by Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej Płockiej

Wydanie II przejrzone

Przygotowanie do druku

Płocki Instytut Wydawniczy

Pl. Narutowicza 3

09-400 Płock

tel. 24 262 68 44; e-mail: piw@plock.home.pl

www.wydawnictwo.plock.pl

Druk

Drukarnia J. J. Maciejewscy – Przasnysz

ISBN 978-83-63012-80-9

26

Świadcami jakich wydarzeń jesteśmy podczas Mszy Świętej? Ostatnia Wieczerza oraz śmierć i zmartwychwstanie Pana Jezusa.

Przed blisko dwoma tysiącami lat po Ostatniej Wieczerzy, męce, śmierci na krzyżu, Pan Jezus zmartwychwstał. W ten sposób wypełnił Boży plan: uwolnił nas od grzechów i otworzył dla nas bramy nieba. Te wydarzenia uobecniają się w każdej Mszy Świętej.

Ważnym momentem Eucharystii jest **przeistoczenie**, czyli przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Pana Jezusa. On sam zstępuje na ołtarz.

Przychodzi, aby umrzeć za nasze grzechy i zmartwychwstać.

„Przekazałem wam na początku to, co przejąłem: że Chrystus umarł – zgodnie z Pismem – za nasze grzechy, że został pogrzebany, że zmartwychwstał trzeciego dnia, zgodnie z Pismem: i że ukazał się Kefasowi, a potem Dwunastu, później zjawił się więcej niż pięciuset braciom równocześnie; większość z nich żyje dotąd, niektórzy zaś pomarli.”

(1Kor 15, 3-5)

To, co opisał św. Paweł w Liście do Koryntian, dzieje się zawsze, ilekroć sprawowana jest Eucharystia. Naszą wiarę w to i uwielbienie wobec Pana Boga za Jego dary, wyrażamy głośnym i wyraźnym „Amen” po wypowiedzianych przez kapłana słowach:

**Przez Chrystusa, z Chrystusem
i w Chrystusie
Tobie Ojczy wszechmogący
w jedności Ducha Świętego
wszelka cześć i chwala
przez wszystkie wieki wieków.**

W czasie przeistoczenia jesteśmy świadkami Ostatniej Wieczerzy. Przyjmujemy wtedy zwykle postawę klęczącą. Wyraża ona nasz szacunek dla Pana Jezusa obecnego pośród nas.

Zaraz po przeistoczeniu kapłan ogłasza uczestniczącym we Mszy Świętej:

Oto wielka tajemnica wiary.

Wszyscy odpowiadają:

**Głosimy śmierć Twoją, Panie Jezu, wyznajemy Twoje zmartwychwstanie
i oczekujemy Twego przyjścia w chwale.**

Zastanów się

- Czy pamiętasz, że w czasie Mszy Świętej jesteś świadkiem Ostatniej Wieczerzy, Jezusowej śmierci i Jego Zmartwychwstania?
- Czy pamiętasz, że Pan Jezus pozostał z nami pod postacią chleba i wina?

Pomódl się

Ref. Kiedyś wino i chleb,
teraz Ciało i Krew,
możesz wierzyć lub nie,
to naprawdę dzieje się.

1. Ciągłe czekasz na cud, niespokojny twój duch
a ja przypomnę, że w ciszy i przy blasku świec
cud największy dzieje się.

Ref. Kiedyś wino i chleb...

2. Wypatrujesz co dnia, czekasz na jakiś znak
a ja przypomnę, że w ciszy i przy blasku świec
cud największy dzieje się.

Ref. Kiedyś wino i chleb...

Zapamiętaj

Dlaczego Pan Jezus jest Zbawicielem ludzi?

Pan Jezus jest Zbawicielem ludzi dlatego, że cierpiał, umarł na krzyżu i zmartwychwstał dla naszego zbawienia.

Kiedy Pan Jezus umarł?

Pan Jezus umarł w Wielki Piątek.

Gdzie Pan Jezus umarł?

Pan Jezus umarł na krzyżu na górze Kalwarii, w pobliżu Jerozolimy.

Kiedy Pan Jezus zmartwychwstał?

Pan Jezus zmartwychwstał w Wielką Niedzielę, trzeciego dnia po swojej śmierci.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszytcie ćwiczeń”.

Wieczorem pomódl się własnymi słowami, prosząc Pana Jezusa o silną wiarę w Jego obecność w Eucharystii.

27

Bez kogo nie ma Mszy Świętej? Kapłan i jego rola podczas Eucharystii.

Pan Jezus chodząc po całej Palestynie spotykał wielu ludzi gotowych pójść za Nim. Wybrał jednak tylko dwunastu mężczyzn, do których skierował osobiste zaproszenie. Nazywamy ich Apostołami.

Apostołowie towarzyszyli Panu Jezusowi podczas Jego publicznej działalności. Byli z Nim także podczas Ostatniej Wieczerzy. Pan Jezus wiedział, że czas Jego pobytu na ziemi zbliża się już do końca, dlatego nakazał Apostołom i ich następcom, aby kontynuowali Jego misję i czynili to, co On uczynił w Wieczerniku. To tutaj, ustanawiając Eucharystię, ustanowił również sakrament kapłaństwa.

**“To czyńcie
na moją
pamiętkę!”**

(Łk 22,19)

**Z polecenia Pana Jezusa
kapłani sprawują obecnie
Mszę Świętą.
Sakrament kapłaństwa
jest koniecznym
warunkiem ważnego
sprawowania Eucharystii.**

Kapłani, w Imieniu Chrystusa, przyzywają Ducha Świętego, by dokonała się przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Pana Jezusa.

W ten sposób kapłani wypełniają swoją misję, którą powierzył im Chrystus i Kościół.

Zastanów się

- Kim dla ciebie jest kapłan?
- Czy modlisz się za kapłanów?

Pomódl się

„Panie, błogosław kapłanom, uświęć ich, pomagaj im, oczyść ich, kochaj ich, strzeż ich, podtrzymuj ich swoją miłością.” (Catalina Rivas)

Zapamiętaj

*Komu polecił Jezus Chrystus odprawiać Mszę Świętą?
Jezus Chrystus polecił odprawiać Mszę Świętą Apostołom
i ich następcom.*

Kto obecnie odprawia Mszę Świętą?

Obecnie Mszę Świętą odprawiają biskupi i prezbiterzy, czyli kapłani.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszytcie ćwiczeń”.
Napisz w zeszytcie imię i nazwisko swojego
księdza proboszcza.

Wieczorem pomódl się z rodzicami za znanych Ci kapłanów.

28

Uczestniczymy w liturgii eucharystycznej. Katecheza podsumowująca.

Każda Msza Święta jest wspomnieniem Pana Jezusa i Jego życia, Jego męki, śmierci, zmartwychwstania i wniebowstąpienia, ale i czymś zdecydowanie więcej. Jest uobecnieniem tych wydarzeń. Uczestnicząc w Eucharystii, stajemy się ich świadkami. Z polecenia Pana Jezusa Mszę Świętą sprawują kapłani.

Zastanów się

- Czy na Eucharystię przynosisz swój dar ofiarny, aby dołączyć go do Ofiary Jezusa?
- Czy potrafisz dziękować i uwielbiać Boga za Jego dary?
- Czy pamiętasz, że biały opłatek po przeistoczeniu jest Ciałem Pana Jezusa?
- Czy pamiętasz, że podczas Mszy Świętej jesteś świadkiem śmierci i zmartwychwstania Pana Jezusa?
- Czy modlisz się za kapłanów?

Pomódl się

Zbliżam się w pokorze i niskości swej;
Wielbię Twój majestat, skryty w Hostii tej.
Tobie dziś w ofierze serce daję swe;
O, utwierdzaj w wierze, Jezus, dzieci Twe.

Mylą się, o Boże, w Tobie wzrok i smak;
Kto się im poddaje, temu wiary brak;
Ja jedynie wierzyć Twej nauce chcę,
Że w postaci Chleba utaiłeś się

Zapamiętaj

W pierwszej części liturgii eucharystycznej:

- przygotowujemy i składamy Bogu dary duchowe i materialne;
- wyrazamy dziękczynienie i uwielbienie Bogu za otrzymane dary;
- jesteśmy świadkami Ostatniej Wieczerzy, śmierci i zmartwychwstania Jezusa.

Kto nas pouczył o Duchu Świętym?

O Duchu Świętym pouczył nas Pan Jezus.

Kto jest Duch Święty?

Duch Święty jest to trzecia Osoba Boska, która pochodzi od Ojca i Syna.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszytcie ćwiczeń”.

V

**UCZTUJEMY
Z PANEM JEZUSEM**

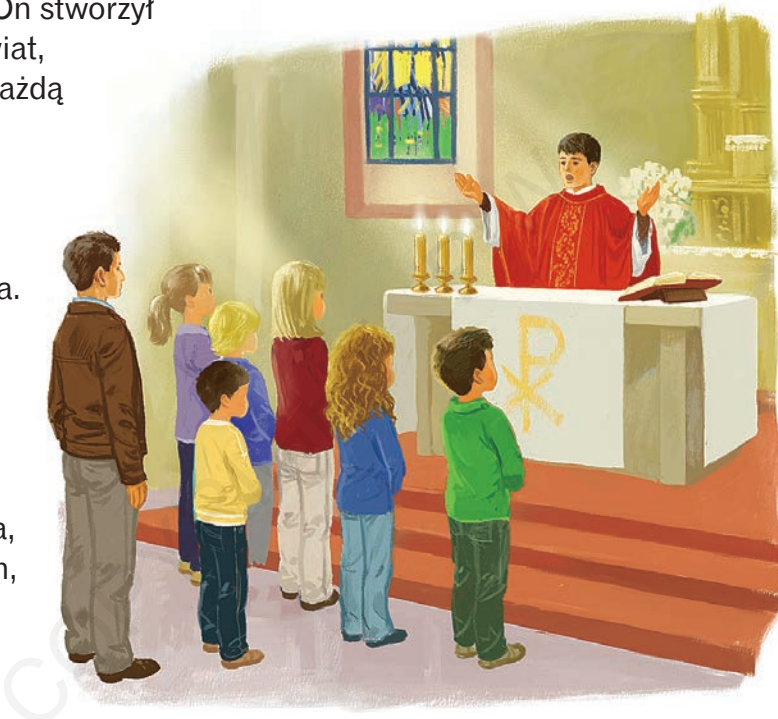
COPYRIGHT TFW

29

Jak zwracamy się do Boga przed przyjęciem Komunii Świętej? Ojcze nasz.

Każdy z nas, oprócz ojca na ziemi, ma Ojca w niebie. Jest nim Bóg. On stworzył dla nas cały świat, troszczy się o każdą najmniejszą roślinkę, o każdego najmniejszego owada i ptaszka. W sposób szczególny opiekuje się ludźmi. Każdy, kto kocha Boga, rozmawia z Nim, modląc się do Niego.

„W zatem tak się módlcie: Ojcze nasz, który jesteś w niebie, niech się święci imię Twoje. Niech przyjdzie królestwo twoje; niech twoja wola spełnia się na ziemi, tak jak i w niebie. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj; i przebacz nam nasze winy, jak i my przebaczymy tym, którzy przeciw nam zawinili; i nie dopuść, abyśmy ulegli pokusie; ale nas zachowaj ode złego.” (Mt 6, 8-13)

Tak jak Pan Jezus, my też możemy nazywać Boga Ojcem. Nie tylko w domu, ale przede wszystkim na Mszy Świętej wypowiadamy słowa Modlitwy Pańskiej, której On nas nauczył.

Ta modlitwa przygotowuje nasze serca na przyjęcie Pana Jezusa w Komunii Świętej. Łączy nas w zgodzie i miłości.

W modlitwie Pańskiej wyrażamy siedem prośb. W trzech pierwszych modlimy się o chwałę Boga Ojca: uświęcenie Jego Imienia, przyjdzie Królestwa i wypełnienie woli Bożej. W kolejnych czterech prośbach powierzamy się Bogu, prosząc, aby podtrzymywał nasze życie, leczył z grzechów, chronił przed złem i uwalniał od niego.

Po Modlitwie Pańskiej w czasie Mszy Świętej modlimy się do Boga, prosząc Go o wyzwolenie od wszelkiego zła.

Kapłan mówi wtedy:

Wybaw nas, Panie, od zła wszelkiego i obdarz nasze czasy pokojem. Wspomóż nas w swoim miłosierdziu, abyśmy zawsze wolni od grzechu i bezpieczni od wszelkiego zamiętu, pełni nadziei oczekiwali przyjścia naszego Zbawiciela, Jezusa Chrystusa.

My odpowiadamy na słowa kapłana:

Bo Twoje jest królestwo i potęga, i chwała na wieki.

Tablica z modlitwą „Ojcze nasz” w Jerozolimie

Zastanów się

- Bóg jest naszym Ojcem. Jak często rozmawiasz z Nim na modlitwie?
- Czy starasz się o wyciszenie przed modlitwą, np. wcześniej wyłączasz telewizor, komputer?

Pomódl się

1. Ty wyzwoliłeś nas Panie
Z kajdan i samych siebie,
A Chrystus, stając się bratem,
Nauczył nas wołać do Ciebie:

Ref. Abba, Ojcze! Abba, Ojcze!
Abba, Ojcze! Abba, Ojcze!

2. Bo Kościół jak drzewo życia
W wieczności zapuszcza korzenie
Przenika naszą codzienność
I pokazuje nam Ciebie

Ref. Abba, Ojcze!

3. Bóg hojnym Dawcą jest życia
On wyswobodził nas z śmierci
I przygarniając do siebie
Uczył swoimi dziećmi.

Ref. Abba, Ojcze!

4. Wszyscy jesteśmy braćmi
Jesteśmy jedną rodziną.
Tej prawdy nic już nie zaćmi
I teraz jest jej godzina.

Ref. Abba, Ojcze!

Zapamiętaj

Pan Jezus nauczył apostołów modlitwy „Ojcze nasz”.
Modlitwa Pańska składa się z siedmiu prośb.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 2. i 3 w „Zeszytcie ćwiczeń”.
Wieczorem szczególnie uważnie odmów modlitwę „Ojcze
nasz” i pomyśl, że oprócz ojca na ziemi masz również Ojca
w niebie. Naszym najlepszym Ojcem jest Bóg.

30

Co zrobić z pokojem, którym obdarza nas Pan Jezus? Przekazujemy pokój innym.

Wiele osób lubi gry wojenne. Ale wojna to zło, bo niesie smutek i śmierć. Dzisiejszy świat nie jest wolny od konfliktów i wojen. Za każdym razem, kiedy słyszymy o kolejnej wojnie, widzimy w telewizji i prasie jej skutki: zniszczone domy, przepiętione szpitale.

Pokoju i zgody potrzebuje cały świat.

O znaczeniu pokoju przypominał wielokrotnie Pan Jezus.

„Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam. Nie tak jak daje świat, Ja wam daję. Niech się nie trwoży serce wasze ani się lęka.”

(J 14, 27)

Prawdziwy pokój jest Jezusowym darem. To nie tylko brak wojny, ale spokój serca. To wewnętrzna pewność, że żyję uczciwie, że moje życie związane jest z Panem Jezusem. Jest to wewnętrzny głos przynoszący ukojenie, mimo zmartwień i trosk, mimo zewnętrznych niepokojów.

W czasie każdej Mszy Świętej modlimy się o pokój i zgodę w naszych rodzinach i na całym świecie.

Kapłan modli się: Panie Jezu Chryste, Ty powiedziałeś swoim Apostołom:
Pokój zostawiam wam, pokój mój wam daję...

Na słowa: Pokój Pański niech zawsze będzie z wami.

odpowiadamy: I z duchem twoim.

Kapłan przekazuje nam znak pokoju, a my przekazujemy go innym ludziom. Czynimy to najczęściej przez podanie dłoni osobom najbliższym stojącym. Znak pokoju oznacza, że Pan Jezus jest między nami i chce obdarzać nas pokojem. Pogodzeni z Bogiem, mamy żyć w pokoju z ludźmi, naszymi braćmi.

Zastanów się

- Kto Cię obdarza prawdziwym pokojem?
- W jaki sposób możesz budować pokój wokół siebie?

Pomódl się

Pokój zostawiam wam,
pokój Mój daję wam;
nie tak, jak daje dzisiaj świat,
powiedział do nas Pan.

Zapamiętaj

Pan Jezus po swoim zmartwychwstaniu powiedział do Apostołów: „Pokój wam”.

Na wezwanie kapłana „Pokój Pański niech zawsze będzie z wami” podczas Mszy Świętej, odpowiadamy: „I z duchem twoim”.

Zadanie do wykonania

W czasie wieczornej modlitwy poproś Pana Jezusa o pokój w sercu. Postaraj się swoim zachowaniem budować pokój w swoim otoczeniu.

31

Czego potrzeba, aby godnie przyjąć Pana Jezusa w Komunii Świętej. Wiara i zaufanie.

Wspólne przygotowywanie i spożywanie posiłków jednoczy rodzinę oraz sprawia, że jej członkowie czują się bliscy sobie i kochani. W czasie Mszy Świętej rodzina dzieci Bożych gromadzi się wokół stołu, którym jest ołtarz. Z tego stołu przyjmujemy Chleb Eucharystyczny – Ciało Pana Jezusa. Aby godnie przyjąć ten wyjątkowy pokarm, potrzebna jest głęboka wiara. Przykład takiej wiary widzimy w postawie setnika (dowódcy stu żołnierzy).

„Sługa pewnego setnika, szczególnie przez niego ceniony, chorował i bliski był śmierci. Skoro setnik postyszał

o Jezusie, wysłał do Niego starszyzną żydowską z prośbą, żeby przyszedł i uzdrowił mu sługę.

Ci zjawili się u Jezusa i prosili Go usilnie:

**- Godzien jest, żebyś mu to wyświadczył
- mówili - kocha, bowiem nasz naród i sam zbudował nam synagogę.**

Jezus, przeto wybrał się z nimi. A gdy był już niedaleko domu, setnik wysłał do Niego przyjaciół z prośbą: - Panie, nie trudź się, bo nie jestem godzien, abys wszedł pod dach mój. I dlatego ja sam nie uważałem się za godnego przyjść do Ciebie. Lecz powiedz słowo, a mój sługa będzie uzdrowiony.”

(Łk 7, 2-7)

Panu Jezusowi spodobało się zachowanie setnika – jego wielka wiara, ufność i pokora. Kiedy będziemy przyjmować Komunię Świętą, powinniśmy być podobni do setnika. Tak, jak on, będziemy wtedy mówić: „Panie nie jestem godzien, abyś przyszedł do mnie, ale powiedz tylko słowo, a będzie uzdrowiona dusza moja”.

Do przyjęcia Pana Jezusa w Komunii Świętej trzeba się dobrze przygotować. Trzeba tęsknić za Panem Jezusem i wyznać grzechy w sakramencie pokuty i pojednania – chodzi o to, by nasze serce było czyste, by było w stanie łaski uświęcającej. Należy też zachować post eucharystyczny. Polega on na tym, że przez jedną godzinę przed przyjęciem Pana Jezusa do swojego serca, powstrzymujemy się od picia i jedzenia.

Zastanów się

– Jak będziesz przygotowywać się do przyjęcia Pana Jezusa w Komunii Świętej?

Pomódl się

1. Pan Jezus już się zbliża,
już puka do mych drzwi,
Pobiegnę Go przywitać,
z radości serce drży.

Ref. O szczęście niepojęte,
Bóg sam odwiedza mnie.
O Jezu, wspomóż łaską,
bym godnie przyjął Cię.

2. Nie jestem godzien Panie,
byś w sercu moim był,
Tyś Królem wszego świata,
a jam jest marny pył.

Ref. O szczęście...

3. Gdy wspomnę
na me grzechy,
to z żalu płyną łzy,
Bom zranił Serce Twoje,
o Jezu, odpuść mi.

Ref. O Szczęście...

4. Pragnąłbym Cię tak kochać,
jak Ty kochałeś mnie,
Przyjm serce me oziębłe,
a daj mi Serce Twe.

Ref. O szczęście...

Zapamiętaj

Co to jest Komunia Święta?

Komunia Święta to spożywanie Ciała i Krwi Pana Jezusa pod postaciami chleba i wina?

Na czym polega post eucharystyczny?

Post eucharystyczny polega na powstrzymaniu się od picia i jedzenia godzinę przed przyjęciem Pana Jezusa w Komunii Świętej.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 4. w „Zeszyte ćwiczeń”.

W najbliższą niedzielę z głęboką wiarą wypowiedz słowa: „Panie, nie jestem godzien, abyś przyszedł do mnie, ale powiedz tylko słowo, a będzie uzdrowiona dusza moja.”

32

Co nam daje przyjmowanie Komunii Świętej?

Komunia pomocą w życiu doczesnym i pokarmem na życie wieczne.

Człowiek potrzebuje pokarmu, aby żyć, rozwijać się, pracować i uczyć się. Brak pożywienia osłabia ciało człowieka. Czyni nieodpornym na choroby, a czasem doprowadza do śmierci. Podobnie jest z naszą duszą. Ona potrzebuje pokarmu. Jest nim Komunia Święta, która jednoczy nas z Panem Jezusem i zapewnia życie wieczne oraz daje nam siłę i odwagę do walki ze złem. Ten, kto ma w sobie Pana Jezusa, jest szczęśliwy i radosny tak, jak uczniowie idący do Emaus.

„Gdy Pan Jezus zajął z nimi miejsce u stołu, wziął chleb, odmówił błogosławieństwo, połamał go i dawał im. Wtedy oczy im się otworzyły i poznali Go, lecz On zniknął im z oczu. I mówili nawzajem do siebie: «Czyż serce nie pałało w nas, kiedy rozmawiał z nami w drodze i Pisma nam wyjaśniał?» W tej samej godzinie wybrali się i wrócili do Jerozolimy.”

(Łk 24, 30-32)

Po śmierci Pana Jezusa Jego uczniowie byli smutni. Na wszystko patrzyli przez swój smutek i zwątpienie. W mądrym towarzyszcu podróży, który z nimi szedł i mówił im o miłości Boga, nie rozpoznali zmartwychwstałego Pana Jezusa. Dopiero gdy przy kolacji pobłogosławił chleb, połamał go i dzielił się z nimi, zrozumieli, że to ich Mistrz. Uczniowie pełni radości w sercu pobiegli do Jerozolimy, by powiedzieć innym: Pan Jezus żyje. Wciąż karmi nas swoim Ciałem, tak jak na Ostatniej Wieczerzy!

Przystępując do Komunii Świętej musimy mieć czyste serce i mocno kochać Pana Jezusa. Kiedy kapłan podaje Komunię Świętą, mówi: „Ciało Chrystusa”, my zaś odpowiemy z wiarą: „Amen”. Po przyjęciu Komunii Świętej należy adorować Pana Jezusa w swoim sercu. W chwili ciszy dziękujemy Mu za Jego obecność w Najświętszym Sakramencie i za to, że nas kocha i przyszedł do naszego serca. Prosimy też o potrzebne łaski i o dalszą opiekę nad nami.

Zastanów się

- Co daje nam Jezus, aby nas posilić?
- Jak przygotowujesz się do przyjęcia po raz pierwszy Pana Jezusa w Komunii Świętej?
- Jak często prosisz Jezusa, abyś mógł godnie przyjąć Go do swojego serca?

Pomódl się

1. Jezu drogi, Tyś miłością, przyjdź, daj siebie nam.
Duszy mojej Tyś ufnością, króluj w niej Ty sam.
Ref. Jezu, Jezu, przyjdź do duszy mej.
Obdarz ją łaskami Twymi i bądź Królem jej.
2. Choć mnie brudzą grzechu cienie, Ty mi siebie daj,
Duszę moją łaski tchnieniem przemień w cichy raj.
3. Dodaj siły w życia znoju, usuń zwątpień noc
I zachowaj nas w pokoju, sercom daj Twą moc.

Zapamiętaj

Komunia Święta:

- chroni od grzechów śmiertelnych;
- gładzi grzechy powszednie;
- umacnia w czynieniu dobra;
- pomnaża w nas łaskę Bożą;
- zapewnia nam życie wieczne w niebie.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 4. w „Zeszycie ćwiczeń”.

Wieczorem pomódl się o to, abyś dobrze przygotował się do pierwszego przyjęcia Pana Jezusa w Komunii Świętej. Powiedz Panu Jezusowi jak bardzo za nim tęsknisz.

33

Co należy zrobić po przyjęciu Komunii Świętej? Dziękczynienie i uwielbienie.

Za wszystkie dary, które otrzymujemy od ludzi, a przede wszystkim od Pana Jezusa powinniśmy dziękować. O potrzebie wdzięczności przypomina nam Pan Jezus we fragmencie Ewangelii o uzdrowieniu dziesięciu trędowatych.

„Zmierzając do Jerozolimy przechodził przez pogranicze Samarii i Galilei. Gdy wchodzili do pewnej wsi, wyszło naprzeciw Niego dziesięciu trędowatych. Zatrzymali się z daleka i głośno zawołali: «Jezusie, Mistrzu, ulituj się nad nami!» Na ich widok rzekł do nich: «Idźcie, pokażcie się kapłanom!» A gdy szli, zostali oczyszczeni. Wtedy jeden z nich widząc, że jest uzdrowiony, wrócił, chwaląc Boga donośnym głosem, upadł na twarz do nóg Jego i dziękował Mu. A był to Samarytanin. Jezus zaś rzekł: «Czy nie dziesięciu zostało oczyszczonych? Gdzie jest

dziewięciu? Żaden się nie znalazł, który by wrócił i oddał chwałę Bogu, tylko ten cudzoziemiec». Do niego zaś rzekł: «Wstań, idź, twoja wiara cię uzdrowiła.» (Łk 17, 11-19)

Pan Jezus cudownie uzdrowił z trądu dziesięciu ludzi. Tylko jeden z nich powrócił, aby Mu podziękować. Uwielbiał Boga za to, co się stało. Pan Jezus pochwalił jego zachowanie.

W czasie każdej Mszy Świętej otrzymujemy od Pana Jezusa wyjątkowy dar: Komunię Świętą. Tak wielki dar domaga się wdzięczności i uwielbienia. To jest dar jeszcze większy od tego, który otrzymał trędowaty. On dziękował Jezusowi i wielbił Boga. Każdy kto przyjmie Komunię Świętą powinien zachować się podobnie i jeszcze bardziej wychwalać Boga oraz Mu dziękować.

Po przyjęciu Komunii Świętej jest czas na to dziękczynienie i uwielbienie. Najczęściej robimy to poprzez wspólny śpiew. Można też odmówić modlitwę dziękczynną. Modlitwa nie musi być długa, ale zawsze powinna być osobistym zwróceniem się do Pana Jezusa. Możemy powiedzieć Mu, jak bardzo Go kochamy, jak bardzo cieszymy się, że zamieszkał w naszym sercu. Możemy podziękować za Jego miłość.

Zastanów się

- W jaki sposób okazujesz wdzięczność tym, od których coś otrzymujesz?
- Czy pamiętasz o wdzięczności wobec Boga za Jego dary?

Pomódl się

Ref. Panie, dobry jak chleb,
bądź uwielbiony od swego Kościoła,
Bo Tyś do końca nas umiłował,
do końca nas umiłował.

1. Tyś na pustkowiu chleb rozmnożył, Panie,
Byśmy do nieba w drodze nie ustali,
Tyś stał się Manną wędrowców przez ziemię,
Dla tych, co dotąd przy Tobie wytrwali.

Ref. Panie, dobry jak chleb,
bądź uwielbiony od swego Kościoła,
Bo Tyś do końca nas umiłował,
do końca nas umiłował.

2. Ziarna zbierzemy, odrzucimy chwasty,
Bo łan dojrzewa, pachnie świeżym chlebem.
Niech ziemia nasza stanie się ołtarzem,
A chleb Komunią dla spragnionych Ciebie.
3. Ty nas nazwałeś swymi przyjaciółmi,
Jeśli spełnimy, co nam przykazałeś.
Cóż my bez Ciebie, Panie, uczynimy?
Tyś naszym Życiem i Oczekiwaniem.
4. Tyś za nas życie swe oddał, na krzyżu,
A w znaku chleba w świątyniach zostałeś.
I dla nas zawsze masz otwarte Serce,
Bo Ty do końca nas umiłowałeś.

Zapamiętaj

Wielbię Ciebie w każdym momencie,
O, żywy Chlebie nasz, w tym Sakramencie.

Zadanie do wykonania

Pamiętaj o potrzebie wdzięczności. W najbliższym tygodniu spróbuj przynajmniej kilka razy podziękować ludziom za dary i dobro, które od nich otrzymujesz. W wieczornej modlitwie podziękuj Panu Jezusowi za wszystko, czym cię obdarza.

34

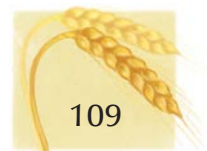
Ucztujemy z Panem Jezusem. Katecheza podsumowująca.

Życie człowieka
jest wędrówką
do nieba.
Nie jest to
łatwa droga.
Pan Jezus
o tym wie,
dlatego
przychodzi
nam z pomocą,
karmiąc nas
swoim Ciałem.

„Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki.” (J 6, 51)

Podczas Mszy Świętej Pan Jezus zaprasza nas do stołu eucharystycznego. Pragnie, aby każdy człowiek przyjmował Jego Ciało pod postacią chleba. Pan Jezus obiecał, że kto spożywać będzie ten Chleb, ma zapewnione życie wieczne w niebie.

Zastanów się

- Czy jesteś już przygotowany na przyjęcie Pana Jezusa do swojego serca w Komunii Świętej?
- Czy pamiętasz, że Komunia jest pokarmem w drodze do nieba?

Pomódl się

1. U drzwi Twoich stoję, Panie,
Czekam na Twe zmiłowanie,
2. Któryś pod postacią chleba
Prawdziwy Bóg jesteś z nieba.
3. W tej Hostii jest Bóg żywy,
Choć zakryty, lecz prawdziwy.
4. W tym Najświętszym Sakramencie
Z nieba stawa w tym momencie.
5. Jak wielki cud Bóg uczynił,
Gdy chleb w Ciało swe przemienił.
7. Święty Mocny, Nieśmiertelny,
W majestacie swym niezmierny.
6. A nam pożywać zostawił,
Ażeby nas przez to zbawił.
8. Aniołowie się lękają,
Gdy na Jego twarz patrzą.

Zapamiętaj

W pełni uczestniczymy we Mszy Świętej, gdy przystępujemy do Komunii Świętej.

Pan Jezus obiecuje tym, którzy przyjmują Komunię Świętą, że będą żyć zawsze w niebie. Powiedział: „Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli kto spożywa ten chleb,

będzie żył na wieki.” (J 6, 51)

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 2. w „Zeszycie ćwiczeń”.

VI

PRZYJMujemy BŁOGOSŁAWIENSTWO

COPYRIGHT FAW

35

Do czego potrzebujemy błogostawieństwa mszalnego? Błogostawieństwo pomaga być świadkami Jezusa i lepszymi ludźmi.

Ostatnią częścią Mszy Świętej są obrzędy zakończenia, do których należy błogostawieństwo i rozestanie.

Błogostawieństwo, które otrzymujemy przez ręce kapłana pomaga nam nie tylko w byciu lepszymi

ludźmi, ale także w wypełnieniu bardzo ważnego zadania, jakie powierzył nam Jezus.

To zadanie najpierw otrzymali Apostołowie, a obecnie mają je wypełniać wszyscy chrześcijanie.

Pan Jezus, kiedy przebywał z Apostołami,

wielokrotnie ich pouczał i mówił, co mają robić. Tuż przed swoim Wniebowstąpieniem, czyli odejściem do nieba, do swojego Ojca powiedział do nich tak:

„Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w Imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przekazałem. A oto ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata.”

(Mt 28,19-20)

Apostołowie wykonali to polecenie Pana Jezusa. Rozgłaszali wszędzie Jego naukę, opowiadali o Jego życiu i czynach.

W obrzędach zakończenia Mszy Świętej. wzywa się wszystkich uczniów Jezusa, by także uczestniczyli w tej misji.

Przy końcu każdej Mszy Świętej kapłan prosi Pana Boga o pomoc dla nas, abyśmy mogli wypełniać to zadanie. Kapłan modli się i kreśli nad nami znak krzyża świętego: „Niech was błogosławi Bóg Wszechmogący, Ojciec, Syn i Duch Święty. Idźcie w pokoju Chrystusa”. My się zegnamy – czynimy znak krzyża i odpowiadamy: „Bogu niech będą dzięki”.

To błogosławieństwo księdza i słowo „idźcie” wymówione przez niego ma takie znaczenie, jak posłanie Pana Jezusa: „Idźcie na cały świat...”. Ono przypomina nam, że mamy być świadkami Pana Jezusa. Być świadkiem, to znaczy uważnie słuchać słów Pana Jezusa i swoim dobrym postępowaniem, a więc myślą, słowem i czynem, głosić Jego naukę.

Zastanów się

– W jaki sposób dajesz świadectwo o Panu Jezusie?

Pomódl się

Wy jesteście na ziemi światłem mym, /2x
Aby ludzie widzieli dobre czyny w was
I chwalili Ojca, który w niebie jest.

My jesteśmy na ziemi światłem Twym,
Aby ludzie ... w nas ...

Zapamiętaj

Dialog w czasie obrzędów zakończenia.

Kapłan: Pan z wami.

Wierni: I z Duchem Twoim.

Kapłan: Niech was błogosławi Bóg Wszechmogący,
Ojciec i Syn, i Duch Święty.

Wierni: Amen.

Kapłan: Idźcie w pokoju Chrystusa.

Wierni: Bogu niech będą dzięki.

Jakie polecenie dał Pan Jezus Apostołom po swoim zmartwychwstaniu?

Pan Jezus po swoim zmartwychwstaniu dał Apostołom następujące polecenie: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem”. (Mt 28,19)

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszytcie ćwiczeń”.

36

Gdzie możemy świadczyć o Jezusie?
Z błogosławieństwem Pana Jezusa
idziemy do naszych domów, do szkoły,
na place zabaw, boiska, do parków.

Jako uczniowie Pana Jezusa
powinniśmy być
Jego świadkami na wzór
Dwunastu Apostołów.
Apostołowie byli dorosłymi
mężczyznami, którzy
wędrowali po całym
świecie i głosili ludziom
Ewangelię o Jezusie.
Dzieci nie mogą
robić tego, co dorośli
Apostołowie, ale
na swój sposób
każdy może
i powinien dzielić się
wiarą w Pana Jezusa
i przyznawać się
do Niego.

„Do każdego więc, który się przyzna do Mnie przed ludźmi, przyznam się i Ja przed moim Ojcem, który jest w niebie. Lecz kto się Mnie zaprze przed ludźmi, tego zaprę się i Ja przed moim Ojcem, który jest w niebie.” (Mt 10, 33)

Jezus chce byśmy dawali o Nim świadectwo wszędzie gdziekolwiek się znajdujemy: w naszych domach, szkołach, autobusach, na placach zabaw, boiskach i w parkach. Robimy to zawsze, kiedy kierujemy się w naszym myśleniu i postępowaniu przykazaniem miłości do Boga i ludzi. Z pomocą przychodzi nam sam Jezus, błogosławiąc nas przez kapłana

na zakończenie każdej Mszy Świętej. On nam błogosławi i posyła, abyśmy czynili na co dzień to, czego nas nauczył. On chce, abyśmy w naszym życiu pełnili dobre uczynki, a przez nie ukazywali, że jesteśmy Jego uczniami i chwalili nimi Boga.

Zastanów się

- Czy chętnie pomagasz rodzicom, rodzeństwu?
- Czy pamiętasz o swoich domowych obowiązkach?
- Czy sumiennie wypełniasz szkolne zadania?
- Czy jesteś posłuszny?
- Czy okazujesz szacunek dorosłym?
- Czy jesteś koleżeński?
- Czy zawsze pamiętasz, że jestem uczniem Pana Jezusa?

Pomódl się

To przykazanie Ja dziś daję wam,
Byście się miłowali jak Ja miłuję was.
A wtedy wszyscy poznają, żeście moi,
Gdy miłość wzajemną mieć będziecie.

Wierzmy, Panie, że nadejdzie czas,
Kiedy nastanie miłość wśród ludzi wszystkich ras.
I kiedy wszyscy uwierzą razem z nami,
A miłość wzajemna nas ocali.

Zapamiętaj

W czasie Eucharystii Pan Jezus umacnia nas swoim błogostawieństwem i chce, abyśmy z Nim współpracowali. On posyła nas do domu, szkoły, na boisko, do parku, byśmy wszędzie ukazywali Jego wielką miłość do ludzi.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszytcie ćwiczeń”.

COPYRIGHT PIW

37

Jak świadczyć o Panu Jezusie korzystając z Internetu, gier komputerowych i telewizji?
Właściwe wybory.

Przyjaźń jest bardzo ważna w życiu każdego człowieka. Przyjaciółmi Pana Jezusa byli Apostołowie, ale nie tylko oni. Także nas wybrał On na swoich przyjaciół.

„Wy jesteście przyjaciółmi moimi, jeżeli czynicie to, co wam przykazuję. Już was nie nazywam sługami, bo sługa nie wie, co czyni jego pan, ale nazwałem was przyjaciółmi, albowiem oznajmiłem wam wszystko, co usłyszałem od Ojca mego. Nie wyście Mnie wybrali, ale Ja was wybrałem i przeznaczyłem was na to, abyście szli i owoc przynosili, i by owoc wasz trwał.”

(J 15, 14-16a)

Jesteśmy przyjaciółmi Pana Jezusa, jeżeli czynimy to, o co Pan Jezus prosi, czego od nas wymaga. On cieszy się, gdy świadczymy o Nim podczas pracy, ale też w wolnych chwilach, gdy odpoczywamy, gdy umiejętnie korzystamy z Internetu, gier komputerowych, z telewizji.

Zastanów się

- Czy nie spędzasz zbyt wiele czasu przed telewizorem?
- Czy gry komputerowe nie odciągają Cię od odrabiania lekcji, domowych obowiązków?
- Czy odrzucasz filmy, gry komputerowe pokazujące przemoc, agresję, inne zło?

Pomódl się

Modlitwa do Anioła Stróża

Aniele Boży, Strózu mój,
Ty zawsze przy mnie stój!
Rano, we dnie, wieczór, w nocy
Bądź mi zawsze ku pomocy.
Strzeż duszy i ciała mego
I zaprowadź do żywota wiecznego.

ALBO

Aniele Boży, Strózu mój,
Ty zawsze przy mnie stój!
Rano, we dnie, wieczór, w nocy
Bądź mi zawsze ku pomocy.
Broń mnie od wszelkiego złego
I zaprowadź do żywota wiecznego.

Amen.

Zapamiętaj

Jesteśmy przyjaciółmi Pana Jezusa. On pomaga nam poprzez błogosławieństwo mszalne świadczyć o Nim, odpowiednio korzystając z Internetu, gier komputerowych i telewizji.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 4. w „Zeszytcie ćwiczeń”.

38

Jak chrześcijanie wypełniają misję zleconą przez Jezusa? Działalność misyjna Kościoła.

Pan Bóg nas kocha i nieustannie daje nam swoje dary. Uczy nas, że nie możemy tych darów zatrzymać dla siebie, ale powinniśmy dzielić się nimi z innymi.

Jezus powiedział do Apostołów: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu!»

(...) Po rozmowie z nimi Pan Jezus został wzięty do nieba i zasiadł po prawicy Boga. Oni zaś poszli i głosili Ewangelię wszędzie, a Pan współdziałał z nimi i potwierdził naukę znakami, które jej towarzyszyły.”

(Mk 15, 15.19-20)

Nakaz misyjny nie dotyczył tylko Apostołów. Słowa Pana Jezusa są nadal aktualne. Kościół wypełnia to postanie poprzez misjonarzy. Wyjeżdżają oni do dalekich krajów, by głosić tam Dobrą Nowinę o Panu Jezusie. W ten sposób dzielą się z innymi darem wiary otrzymanym od Pana Boga.

Ale niekoniecznie trzeba być misjonarzem i opuszczać ojczyznę, by pomagać misjom. Doskonałym przykładem jest św. Tereska, która nigdy nie wyjechała na misje, a całe życie poświęciła dziełu misyjnemu. Została nawet patronką misji.

Zastanów się

- Czy pamiętasz w modlitwie o ludziach nie znających jeszcze Ewangelii?
- Czy potrafisz zrezygnować z czegoś, co będzie Twoją ofiarą w intencji misji?

Pomódl się

Modlitwa małego misjonarza

Ja jestem szczęśliwy,
bo mam Jezusa Ciebie.
Ale są też dzieci,
a ile ich-nie wiem...,
które Cię nie znają,
o Tobie nie słyszały,
a z pewnością bardzo
poznać by Cię chciały.
Choć mam lat niewiele,
chcę pomagać innym,
bo wiem, że w Kościele
w jedno się łączymy.
Chcę, by moim braciom

i siostram z daleka
wystarczyło ryżu,
nie zabrakło mleka.
Codzienna modlitwa
i drobne ofiary,
to dla misjonarzy
moje małe dary.
Panie, spraw,
by wszystkie
dzieci Cię poznały.
I jak ja, w Komunii
z Tobą się spotkały.

(s. Izabela Rudnicka OP, Inscenizacje misyjne, Rzeszów 2002)

Zapamiętaj

Msza Święta kończy się rozesłaniem. Pan Jezus posyła nas na cały świat, byśmy dawali o Nim świadectwo. Robimy to także wspierając działalność misyjną Kościoła, tak jak św. Tereska, przez modlitwę, ofiarę pieniężną, wyrzeczenia, dobre uczynki.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszyście ćwiczeń”.

Wieczorem pomódl się w intencji misjonarzy i dzieci z krajów misyjnych.

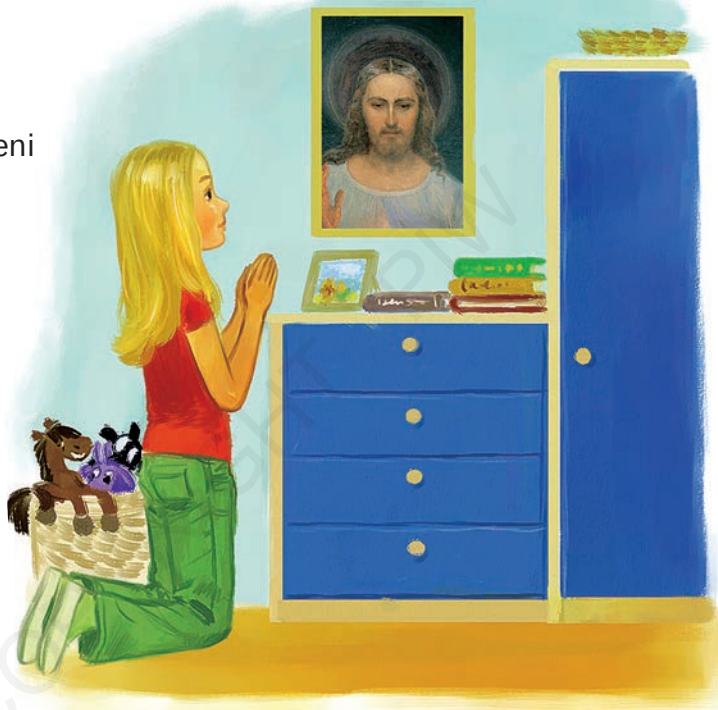

39

Czego potrzebuje apostoł Pana Jezusa? W łączności z Jezusem.

Od chwili
chrztu świętego
jesteśmy zjednoczeni
z Panem Jezusem.

Tę głęboką więź,
jaka istnieje
między Nim
a nami,
ukazuje
przypowieść
o krzewie winnym.

**„Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami.
Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi
owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie
możecie uczynić.” (J 15, 5)**

Jako apostołowie Pana Jezusa mamy strzec w sobie Bożego życia, umacniać je, rozwijać i pogłębiać. Mamy być stale w kontakcie z naszym Mistrzem. W utrzymaniu tej duchowej łączności pomagają nam:

- **częsta modlitwa** – jest jak powietrze do oddychania,
  - **Pismo Święte** – jest światłem na drodze życia wiarą,
  - **sakrament pokuty i pojednania** – jest porządowaniem serca,
  - **Komunia Święta** – jest pokarmem dla duszy,
  - **niedzielną Eucharystią** – jest naładowaniem akumulatora duszy na najbliższy tydzień,
- **adoracja Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie** – jest źródłem pokoju i łask dla naszego serca.

W ten sposób, mimo ciężkiej choroby, utrzymywała stały kontakt z Panem Jezusem Paulinka Walczyk.

Paulinka Walczyk urodziła się w 1990 roku. Mieszkała w wiosce Nadutki koło Płocka. Miała zaledwie 13 lat, kiedy Bóg powołał ją do siebie. Dziewczynka chorowała na rdzeniowy zanik mięśni. Tej nieuleczalnej chorobie towarzyszyło ogromne cierpienie. Paulinka jednak nigdy się nie skarżyła. Była radosnym i pogodnym dzieckiem. Starła się dobrze wykorzystać każdą chwilę.

Paulinka bardzo kochała Pana Jezusa i Jego Matkę. Często się modliła. Chętnie czytała Pismo św., sięgała też po prasę religijną. Stała się pierwszą animatorką misyjną w swoim środowisku. Opowiadała o misjach swojej klasie, dzieliła się z dziećmi materiałami misyjnymi, zachęcała do wspólnej modlitwy za misje. W intencji misjonarzy oraz dalekich braci i sióstr ofiarowywała swoje wielkie cierpienie. Pomagał jej w tym Cudowny Medalik i Szkaplerz święty, które zawsze miała na sobie.

Zastanów się

- Czy troszczysz się o stały kontakt z Panem Jezusem?
- W jaki sposób podtrzymujesz ten kontakt?

Pomódl się

1. Jesteś, Panie, winnym krzewem,
a my jego latorośle,
Moc czerpiemy tylko z Ciebie,
Ty w nas żyjesz swą miłością.

Ref: Panie, Panie, naucz nas w miłości Twojej trwać.

2. Cóż trwałego poza Tobą
Człowiek zdziała sam ze siebie.
Któż potrafi własne dobro
Oblec w kształty nieśmiertelne.

3. Ty przyjaźnią nas ogarniasz
Tak wspaniałą i szeroką,
Że wyzwala pełną radość
W sercu, które Ciebie kocha.

4. Wejdz, o Jezu, w nasze życie
Głębią łaski, mocą słowa.
Byśmy mogli owoc przynieść,
Cześć i chwałę Ojcu oddać.

Zapamiętaj

Poprzez udział w Eucharystii, adorację Pana Jezusa, spowiedź i Komunię Świętą, modlitwę i dobre uczynki rozwijamy kontakt z Panem Jezusem. Pamiętamy o łączności z Nim nie tylko w czasie roku szkolnego, ale również podczas wakacji.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 4. w „Zeszyte ćwiczeń”.

40

Kto jeszcze może nam błogosławić? Nasi bliscy.

Błogosławieństwo jest bardzo starym religijnym znakiem. Dawniej był zwyczaj, że rodzice i dziadkowie każdego dnia

błogosławili dzieci, np.

przed wyjściem do szkoły.

Często mama lub babcia czyniła znak krzyża na czole lub kropiła dzieci wodą święconą.

Każdy taki znak zawiera w sobie bardzo ważną informację: oddaję kogoś pod opiekę Boga.

Ludzie, którzy sobie nawzajem dobrze życzą, już od wieków błogosławili się wzajemnie w Imię Boże.

W jednej z ksiąg Starego Testamentu znajdujemy słowa takiego błogosławieństwa.

„Niech cię Pan błogosławi i strzeże. Niech Pan rozpromieni oblicze swe nad tobą, niech cię obdarzy swą łaską. Niech zwróci ku tobie swoje oblicze i niech cię obdarzy pokojem.”

(Lb 6, 24-26)

Błogosławieństwo możemy otrzymywać nie tylko przez ręce kapłana, ale także innych osób: rodziców, dziadków, naszych bliskich. Błogosławieństwa mogą nam udzielać nasi bliscy w różnych sytuacjach codziennego życia: np. przed wyjściem z domu, przed wycieczką, przed snem, przed operacją, przed ślubem, przed nauką.

Zastanów się

- Czy prosisz swoich bliskich o błogosławieństwo?
- Czy błogosławisz swoich bliskich?

Pomódl się

Życzymy, życzymy,
I zdrowia i szczęścia
I błogosławieństwa
Przez serce Maryi (x2)

Niech miłość i pokój
W sercu twoim gości
Niech ci nie zabraknie,
Niech ci nie zabraknie
Ludzkiej życzliwości (x2)

Zapamiętaj

Udzielając błogosławieństwa wypowiada się słowa: „Niech Cię
błogosławi Bóg wszechmogący: Ojciec i Syn, i Duch Święty”.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszyte ćwiczeń”.
Wieczorem poproś rodziców o błogosławieństwo przed snem.

41

Co jest „sercem” Ewangelii? Błogosławieństwa Pana Jezusa.

Gdy Pan Jezus chodził po Palestynie przemawiał do wszystkich: starszych, dzieci, dobrych i grzeszników, bo wszyscy byli dla Niego ważni. Kochał ich i pragnął ich szczęścia. Mówił jak mają żyć, aby podobać się Bogu i osiągnąć doskonałość.

„Jezus, widząc tłumy wyszedł na górę. A gdy usiadł, przystąpili do Niego Jego uczniowie. Wtedy otworzył usta i nauczał Ich tymi słowami: «Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie. Błogosławieni, którzy się smuca, albowiem oni będą pocieszeni. Błogosławieni

cisi, albowiem oni na własność posiadą ziemię. Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni. Błogosławieni miłośni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią. Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą. Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi. Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości albowiem do nich należy królestwo niebieskie. Błogosławieni jesteście, gdy wam urągają i prześladowają was i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe o was. Cieszcie się i radujcie, albowiem wielka jest wasza nagroda w niebie»." (Mt 5, 1-12)

Największym szczęściem dla człowieka jest przebywanie z Bogiem w niebie. Dlatego Pan Jezus wskazuje drogę, która tam prowadzi. Tych, którzy idą tą drogą, już nazywa błogosławionymi, czyli szczęśliwymi. To do takich osób powiedział, że powinny się cieszyć, ponieważ za swoje życie otrzymają nagrodę w niebie.

Te słowa Jezusa określa się jako „Osiem błogosławieństw”, które zostały wygłoszone podczas Kazania na Górze. Są one najważniejsze w całej Biblii, mówi się nawet o nich, że są sercem Ewangelii. Jezus wygłosił je w pobliżu Jeziora Galilejskiego, na Górze, na której dziś stoi kościół nazywany od tamtego wydarzenia kościołem błogosławieństw.

Zastanów się

– Czy starasz się wypełniać błogosławieństwa dane przez Pana Jezusa?

Pomódl się

1. Gdy kiedyś Pan powróci znów,
Gdy kiedyś Pan powróci znów,
Obyśmy też tam byli,
Gdy kiedyś Pan powróci znów.
2. Gdy Święci swój opuszczą grób...
3. Gdy Boga tron otoczą w krąg...
4. Gdy Księgę swą otworzy Bóg...
5. Gdy po imieniu wezwie Pan...
6. Gdy ucztę nam zgotuje Bóg...
7. Gdy zabrzmie pieśń: Alleluja...

Zapamiętaj

Błogosławieństwa, o których mówi Pan Jezus, wyznaczają drogę, po której mamy iść w życiu. Mamy być miłosierni, czystego serca, sprawiedliwi. Mamy czynić pokój i cierpliwie znosić życiowe trudności. Nie jest to łatwe. Dlatego też Pan Jezus, tak jak kiedyś błogosławił ludzi, tak błogosławi i nam dzisiaj, szczególnie podczas Mszy Świętej. To błogosławieństwo daje siłę, aby przezwyciężyć wszystkie trudności i osiągnąć obiecaną nagrodę.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 4. w „Zeszytcie ćwiczeń”.
Naucz się na pamięć przynajmniej trzech Jezusowych błogosławieństw i staraj się je wypełniać.

42

Przyjmujemy błogostawieństwo. Katecheza podsumowująca.

Św. Jan Paweł II tak powiedział do dzieci:
„KOCHANE DZIECI!

Życzę Wam (...), abyście doznali w sposób szczególny miłości waszych rodziców, waszych braci i sióstr, i całej rodziny. Niech ta miłość, właśnie dzięki wam, drodzy chłopcy i dziewczęta, rozszerzy się na wasze otoczenie i na cały świat. Niech ta miłość dotrze do wszystkich, którzy jej szczególnie potrzebują: zwłaszcza do cierpiących i zapomnianych. Czyż może być większa radość niż ta, którą wnosi miłość? Czyż może być większa radość niż ta, którą (...) Pan Jezus wnosi w ludzkie serca, a zwłaszcza w serca wszystkich dzieci?”

Tę radość, którą wyraził Papież, Pan Jezus wnosi w serca ludzi, gdy wypełniają oni Jego błogosławieństwa. Czytamy o nich w Ewangelii wg św. Mateusza.

„Jezus, widząc tłumy wyszedł na górę. A gdy usiadł, przystąpili do Niego Jego uczniowie. Wtedy otworzył usta i nauczał.”

(Mt 5, 1)

Pan Jezus przemawiając podczas „Kazania na Górze”, życzy każdemu człowiekowi, by był szczęśliwy, czyli błogosławiony.

Nawet, jeśli teraz – podczas ziemskiego życia – człowiek doświadcza ubóstwa, smutku, cierpienia, niesprawiedliwości, prześladowań, to kiedyś – jak zapowiada Pan Jezus – będzie szczęśliwy, bo czeka go wielka nagroda w niebie. Błogosławieństwo, którego Pan Jezus, poprzez kapłana udziela wiernym, zebranych na Mszy Świętej, daje im siłę do przewycięzania życiowych trudności.

Wychodząc z kościoła, żyjmy tak jak On chce. Niech wszyscy dowiedzą się, że Pan Jezus żyje i czeka na nas, aby obdarzać swoją miłością. Jako apostołowie Pana Jezusa dawajmy świadectwo naszym życiem, że Go kochamy, a On kocha nas.

Zastanów się

- W jaki sposób starasz się wypełniać błogosławieństwa dane przez Pana Jezusa?
- Czy idziesz do ludzi z misją czynienia dobra?

Pomódl się

Duchu Święty przyjdź. (x2)
Niech wiara zagości,
Nadzieja zagości,
Niech miłość zagości w nas.

Zapamiętaj

Każde błogosławieństwo przyjęte z rąk kapłana w czasie Mszy Świętej umacnia nas, pociesza, ale także zobowiązuje do błogosławienia innym.

*Co się dzieje z duszą ludzką po śmierci człowieka?
Po śmierci człowieka dusza ludzka idzie na Sąd Boży.*

Jaki może być los dusz ludzkich po Sądzie Bożym?

Po Sądzie Bożym dusze ludzkie będą albo w niebie, albo w piekle, albo w czyśćcu według tego, jak ludzie sobie zasłużyli.

Co nastąpi przy końcu świata?

Przy końcu świata nastąpi powtórne przyjście Chrystusa, zmartwychwstanie ciał, Sąd Ostateczny, a potem życie wieczne.

Wymień główne prawdy wiary.

1. Jest jeden Bóg.
2. Bóg jest Sędzią sprawiedliwym, który za dobre wynagradza i za złe każe.
3. Są trzy Osoby Boskie: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.
4. Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia.
5. Dusza ludzka jest nieśmiertelna.
6. Łaska Boska jest do zbawienia koniecznie potrzebna.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie nr 4. i 5. w „Zeszycie ćwiczeń”.

VII

WYPEŁNIAMY PRZYKAZANIA

COPYRIGHT PIN

43

Co to jest Dekalog?

Boże przykazania - drogowskazy do nieba.

Nasze życie to swego rodzaju podróż. Od chwili chrztu jesteśmy na drodze prowadzącej do życia wiecznego, czyli nieba. Pan Bóg dał ludziom pewnego rodzaju „drogowskazy”, aby wiedzieli, jak żyć tu na ziemi i dostać się do nieba. Te „drogowskazy” to Boże przykazania. Jest ich dziesięć. Inaczej nazywamy

je Dekalogiem. Słowo „Dekalog” znaczy dziesięć słów.

Zdarzyło się to w czasach Mojżesza, który prowadził naród wybrany z ziemi egipskiej do Ziemi Obiecanej (Palestyny). Podczas wędrówki naród zatrzymał się u stóp góry Synaj, a Mojżesz wszedł na jej szczyt. Tam spotkał się z Panem Bogiem, a Bóg dał mu przykazania.

„Gdy skończył rozmawiać z Mojżeszem na górze Synaj, dał mu dwie tablice Świadectwa, tablice kamienne, napisane palcem Bożym.” (Wj 31,18)

Przykazania, które Pan Bóg dał narodowi wybranemu były zapisane na kamiennych tablicach. Pierwsze trzy przykazania odnoszą się do Pana Boga. Mówią, jak ludzie powinni postępować wobec Niego, aby dojść do nieba. Pozostałe przykazania odnoszą się do ludzi.

Pan Bóg w przykazaniach objawił swoją wolę dla dobra ludzi. Przykazania to wola Boża, którą ludzie powinni wypełniać. Pan Bóg zawarł z narodem wybranym przymierze tzn. umowę, w której obiecał mu miłość i opiekę, a naród przyrzekł Bogu posłuszeństwo. Stało się to na długo przed przyjściem Pana Jezusa na świat.

Zastanów się

– Czy starasz się postępować zgodnie z przykazaniami?

Pomódl się

Jam jest Pan, Bóg twój, który cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną.
2. Nie będziesz brał imienia Pana, Boga swego, nadaremnie.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcij ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.
10. Ani żadnej rzeczy, która jego jest.

Zapamiętaj

Co to jest przykazanie Boże?

Przykazanie Boże jest to objawiona wola Boża, którą ludzie powinni wypełniać.

Gdzie Pan Bóg ogłosił ludziom swoje przykazania?

Pan Bóg ogłosił ludziom swoje przykazania na górze Synaj.

Ile przykazań dał Pan Bóg?

Pan Bóg dał dziesięć przykazań.

Jak inaczej nazywamy dziesięć przykazań Bożych.

Dziesięć przykazań Bożych nazywamy inaczej Dekalogiem.

Czym są dla nas przykazania Boże?

Przykazania Boże są dla nas drogowskazami prowadzącymi do nieba.

Zadanie do wykonania

Nauucz się dziesięciu przykazań Bożych.

Wieczorem poproś Pana Boga, aby pomógł Ci wiernie zachować przykazania.

44

O czym mówi
pierwsze przykazanie Boże?
Nie będziesz miał
bogów cudzych przede Mną.

Pan Bóg z wielkiej miłości do ludzi, dał im przykazania. W ten sposób wskazał im drogę do zbawienia. Pan Bóg wyraźnie mówi, co mamy czynić:

„Jam jest Pan, Bóg twój, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewoli.

Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną.”

(zob. Pwt 5, 6-7)

Pierwsze przykazanie przypomina nam, że nie przyroda, technika, jakieś czary, magiczne przedmioty, ani nawet ludzie, ale sam Bóg, Stwórca Wszechświata jest najważniejszy.

Pan Bóg jest Jedynym Bogiem i nie ma innych. Nie wolno nam nikogo ani niczego stawiać przed Panem Bogiem. On zawsze powinien być na pierwszym miejscu. To Bóg nas stworzył i dał nam wszystko. On troszczy się o nas, opiekuje się nami. Pan Bóg czyni to wszystko, bo nas kocha i dlatego powinien być dla nas najważniejszy.

Panu Bogu należy oddawać cześć poprzez uczestnictwo we Mszy Świętej i modlitwę. Dziecko kochające Pana Boga stara się Go nieustannie poznawać i coraz bardziej kochać.

Zastanów się

- Czy sprawy Boże są dla Ciebie najważniejsze?
- Czy potrafisz zrezygnować z filmu, gry komputerowej, aby odmówić wieczorny pacierz?
- Jak się modlisz?
- Czy chętnie uczysz się religii (o Panu Bogu)?

Pomódl się

Akt wiary

Wierzę w Ciebie, Boże żywy
W Trójcy jedyny, prawdziwy.
Wierzę w coś objawił, Boże,
Twe słowo mylić nie może.

Zapamiętaj

Co Pan Bóg nakazuje w pierwszym przykazaniu?
W pierwszym przykazaniu Pan Bóg nakazuje wierzyć
w prawdziwego Boga i oddawać Mu cześć najwyższą.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszytcie ćwiczeń”.
Podczas wieczornej modlitwy zastanów się, czy Pan Bóg
jest dla Ciebie najważniejszy.

45

O czym mówi
drugie przykazanie Boże?
Nie będziesz brał
Imienia Pana Boga swego nadaremno.

Każdy z nas ma swoje imię. Każde imię jest piękne. Do kolegów, koleżanek zwracamy się po imieniu. Do dorosłych osób, które kochamy i szanujemy, zwracamy się w inny sposób np. mamusiu, tatusiu. Także do Pana Boga zwracamy się z szacunkiem. On sam objawił swoje Imię człowiekowi i wzywa, aby to Imię szanować.

**„Nie
będziesz
brał imienia
Pana Boga
twego
nadaremno.”**

(por. Wj 20, 7)

To jest drugie przykazanie Boże. Ono wzywa nas do tego, abyśmy z szacunkiem wypowiedzieli święte

Imię Boże i w ten sposób okazywali Panu Bogu miłość.

Imię BÓG jest najpiękniejsze i najświętsze. Do Pana Boga możemy mówić, jak do kogoś bardzo bliskiego; kogoś, kogo kochamy, kto nas rozumie. Oddając cześć Imieniu Pana Boga, oddajemy cześć Jemu samemu.

Nie powinno wymawiać się Imienia Pana Boga nadaremno. Imię Pana Boga wymawia nadaremno ten, kto czyni to bez potrzeby i bez zastanowienia np. często powtarzając „o Jezu”. Wolno natomiast wzywać Imienia Boga, gdy potrzebujemy Jego pomocy. Czynimy to najczęściej podczas modlitwy. Pan Jezus zachęca nas, abyśmy w modlitwie zwracali się do Boga: ABBA, to znaczy *Ojcie, Tatusiu*.

Drugie przykazanie wzywa nas także do szanowania imienia Maryi i Świętych.

Imię Boże możemy wymawiać w rozmowie o Panu Bogu, na katechezie, w kościele. Także pozdrawiając innych słowami: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus” oraz „Szczęść Boże” oddajemy cześć Bożemu Imieniu.

Zgodnie z drugim przykazaniem powinniśmy także szanować miejsca święte (np. kościół, cmentarz) i rzeczy święte (np. modlitewnik, różaniec, medalik).

Zastanów się

- W jaki sposób wymawiasz Imię Pana Boga?
- Czy z szacunkiem wymawiasz imię Maryi i Świętych?
- W jaki sposób traktujesz miejsca i rzeczy poświęcone Bogu?
- Czy pamiętasz o używaniu pozdrowień chrześcijańskich?

Pomódl się

Wielbić imię Pana dziś chcę, (x3)

To mój Bóg.

Imię Pana jest twierdzą,
warowną twierdzą,
skałą zbawienia
i schronieniem mym.

Zapamiętaj

Co Pan Bóg nakazuje w drugim przykazaniu Bożym?

W drugim przykazaniu Pan Bóg nakazuje szanować Imię Pana Boga i Świętych oraz miejsca i rzeczy święte.

Zadanie do wykonania

Wieczorem zastanów się, czy zawsze wymawiasz Imię Pana Boga i Świętych z szacunkiem.

46

O czym mówi
trzecie przykazanie Boże?
Pamiętaj, abys dzień święty święcił.

Wśród dziesięciu
przykazań Bożych
jest przykazanie
mówiące, abysmy
świętowali dzień
święty.

„Pamiętaj, abys dzień święty święcił.”
(por. Pwt 5, 12-14)

Zgodnie z biblijnym opisem świata, Pan Bóg odpoczywał po dziele stworzenia. Oczywiście odpoczynek Panu Bogu nie był potrzebny, ale wskazał w ten sposób, że dzień ten ma być dniem świętym. Izraelici nazywają go szabatem. Pan Jezus także święcił szabat: chodził w szabat do synagogi, czyli do domu modlitwy, aby czytać Pismo Święte i modlić się.

Chrześcijanie nie świętują soboty, jak Żydzi, ale świętują niedzielę, ponieważ w tym dniu Zmartwychwstał Pan Jezus. Jest to dzień, w którym przypominamy sobie, że my także kiedyś zmartwychwstaniemy, aby żyć blisko Pana Jezusa.

Oprócz niedziel są jeszcze w ciągu roku inne święta nakazane, takie jak:

– Świętej Bożej Rodzicielki	–	1 stycznia
– Objawienie Pańskie (Święto Trzech Króli)	–	6 stycznia.
– Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (Boże Ciało)		
– Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny	–	15 sierpnia.
– Wszystkich Świętych	–	1 listopada.
– Boże Narodzenie	–	25 grudnia.

Te dni należy świętować tak samo jak niedzielę. Niedziela i dni świąteczne są przede wszystkim dniami modlitwy. Uczestniczenie we Mszy Świętej w każdą niedzielę i święto nakazane jest naszą powinnością. Jeśli ktoś z lenistwa zaniedbuje tę powinność, popełnia grzech śmiertelny i zrywa swoją więź z Panem Bogiem.

W niedzielę powstrzymujemy się od niekoniecznej pracy, aby wypocząć i mieć więcej czasu na modlitwę i spotkania w gronie najbliższych.

Oczywiście, wielu ludzi musi pracować, na przykład lekarze, strażacy czy policjanci. Nie musimy jednak w niedzielę czy święta robić porządków w domu lub zakupów w sklepie. To możemy zrobić w innym dniu tygodnia.

Zastanów się

- Czy pamiętasz w niedzielę o Mszy Świętej?
- Czy więcej czasu poświęcasz w niedzielę na rozmowę z Panem Bogiem?
- Jak odpoczywasz w niedzielę?
- Czy odwiedzasz kogoś bliskiego?
- Czy robisz coś, czego nie wolno robić w niedzielę?

Pomódl się

Oto jest dzień, (x2)
Który dał nam Pan.(x2)
Weselmy się, (x2)
I radujmy się w nim. (x2)

Zapamiętaj

Co Pan Bóg nakazuje w trzecim przykazaniu?

W trzecim przykazaniu Pan Bóg nakazuje szczególnie przeznaczyć Bogu dzień świąteczny.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 4. w „Zeszytcie ćwiczeń”.

Pomyśl, jak spędzisz niedzielę, aby dobrze wypełnić trzecie przykazanie Boże.

47

O czym mówi czwarte przykazanie Boże?

Czczij ojca swego i matkę swoją.

Przed Bogiem klękamy, zanosimy do Niego nasze modlitwy, adorujemy Go. Oddajemy Mu cześć, gdy jest wystawiony w Najświętszym Sakramencie, a my klęcząc uwielbiamy Go naszym śpiewem. Bóg wzywa nas do tego, byśmy okazywali cześć także naszym rodzicom. Robi to w czwartym przykazaniu.

„Czczij ojca swego i matkę swoją.” (por. Wj 20, 12)

W odniesieniu do rodziców słowo „czcij” nie oznacza, że mamy przed nimi klękać i adorować ich. Rodzice mają jednak prawo do naszego szacunku, wdzięczności i posłuszeństwa. To oni dali nam życie. Kochają nas, zapewniają nam dom, w którym możemy uczyć się i bawić, dbają o to, byśmy mieli co jeść, rozmawiają z nami, bronią przed tym, co mogłoby nam zagrażać.

Rodzice podzielili się z nami, czymś bardzo cennym – swoją wiarą. To oni przynieśli nas kiedyś do kościoła i poprosili dla nas o chrzest. Dzięki nim należymy

do rodziny Pana Jezusa. Dlatego należy im się cześć, której wyrazem jest nasza miłość, modlitwa za nich, pomoc w domu, wypełnianie obowiązków w szkole. Wzorem posłuszeństwa wobec rodziców jest dla nas Jezus Chrystus.

W czwartym przykazaniu Pan Bóg przypomina nam także o okazywaniu szacunku nauczycielom, wychowawcom i ludziom starszym.

Zastanów się

- Jaki jesteś dla swoich rodziców?
- Jak okazujesz im miłość, wdzięczność i posłuszeństwo?
- Czy modlisz się za rodziców?
- Czy chętnie pomagasz babci i dziadkowi?
- Czy słuchasz nauczycieli i starszych?

Pomódl się

Akt żalu

Ach żałuję za me złości
Jedynie dla Twej miłości.
Bądź miłościw mnie grzesznemu,
Dla Ciebie odpuszczam bliźniemu.

Zapamiętaj

Co Pan Bóg nakazuje w czwartym przykazaniu?

W czwartym przykazaniu Pan Bóg nakazuje szanować i kochać rodziców, nauczycieli i starszych ludzi oraz być im posłusznym.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszyte ćwiczeń”.

48

O czym mówi piąte przykazanie Boże? Nie zabijaj.

Życie i zdrowie to dla człowieka bezcenny dar. Na straży tego skarbu Pan Bóg postawił piąte przykazanie.

Brzmi ono tak:

„Nie zabijaj.” (por. Wj 20, 13)

Kiedy słyszymy to przykazanie, kojarzy się nam ono przede wszystkim z wojną, z odbieraniem życia drugiemu człowiekowi. Ale tak naprawdę trzeba je rozumieć znacznie szerzej. Każdy z nas otrzymał od Pana Boga ogromny dar – życie. Bóg chce, byśmy ten dar szanowali.

Nie wolno niszczyć siebie i nie wolno niszczyć drugiego człowieka. Nie można tego robić nawet przez złe słowo czy sprawianie przykrości. Powinniśmy troszczyć się o swoje życie i o życie drugiego człowieka. Również między dziećmi nie powinno być bójek, przezywania i dokuczania kolegom i koleżankom.

Piąte przykazanie wzywa nas także do troski o zdrowie, swoje i innych.

Szanujemy swoje życie i zdrowie, gdy ubieramy się ciepło, nie oglądamy zbyt dużo telewizji, nie gramy długo na komputerze, przestrzegamy przepisów drogowych, uprawiamy sport, zdrowo się odżywiamy.

Dzieciom nie wolno w ogóle używać alkoholu i tytoniu, są bowiem szkodliwe dla zdrowia. Mądre dziecko wie, że palenie papierosów i picie alkoholu niszczy życie i zdrowie.

Piąte przykazanie „Nie zabijaj” dotyczy też naszego odnoszenia się do przyrody, do zwierząt. Dziecko, które chce wypełniać wolę Bożą nie męczy zwierząt i stara się nie niszczyć przyrody: nie depta trawników, nie łamie drzew, nie zrywa kwiatów, by je za chwilę wyrzucić. Przeciwnie: opiekuje się psem, kotkiem czy chomikiem. Pamięta o podlewaniu kwiatów, dba o drzewa i przyrodę.

Zastanów się

- Jak dbasz o własne zdrowie?
- Czy nie gniewasz się na kolegę, koleżankę?
- Czy nie stosujesz przemocy wobec nich?
- Jak często stajesz w obronie słabszych?
- Czy szanujesz przyrodę i nie dręczysz zwierząt?

Pomódl się

Czy wy wiecie, że jesteście świątynią? (x3)
Świątynią, w której mieszka Święty Duch.
Pełni mocy, wdzięczności i chwały (x3)
Świątynią, w której mieszka Święty Duch.

Zapamiętaj

Co Pan Bóg nakazuje w piątym przykazaniu?

W piątym przykazaniu Pan Bóg nakazuje szanować życie i zdrowie własne oraz innych ludzi.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 4. w „Zeszytcie ćwiczeń”. Podczas wieczornej modlitwy podziękuj Panu Bogu za dar życia.

49

O czym mówią
kolejne przykazania Boże?
Nie cudzołóż.
Nie pożądaj żony bliźniego swego.

Kiedy Bóg stworzył człowieka, przekazał mu bardzo cenny dar: dar płodności, który sprawia, że człowiek może przekazywać życie. Bóg bardzo chce, żeby ludzie zakładali rodziny, rodzili dzieci, troszczyli się o nie i kochali się wzajemnie.

Aby strzec tego daru, Bóg ustanowił dwa przykazania:
przykazanie szóste: „**Nie cudzołóż**” (por. Wj 20, 14; Pwt 5, 17)
i przykazanie dziewiąte:

„**Nie pożądaj żony bliźniego swego**” (por. Wj 20, 17).

Co znaczą słowa „cudzołożyć” i „pożądać”?

Dobrze wiemy, że cudze rzeczy, to rzeczy naszych kolegów, koleżanek – te, które nie należą do nas. Także cudza mama nie jest naszą mamą, cudzy tata nie jest naszym tatą. Podobnie mąż i żona należą do siebie nawzajem i do nikogo więcej.

Pożądanie zaś to nadmierne pragnienie czegoś albo kogoś. Oznacza, że człowiek kieruje swoje uczucia przeznaczone dla swoich bliskich do innych osób, np. do cudzego męża czy cudzej żony.

Każdy człowiek powinien wypełniać szóste i dziewiąte przykazanie. W jaki sposób mogą to robić uczniowie klasy III?

Przede wszystkim trzeba stracić się o to, aby inni ludzie byli szczęśliwi: pomagać im, ofiarować swój czas, szanować ich. Ważne jest, aby nauczyć się szanować ciało swoje i innych osób. Robimy to przez odpowiedni ubiór, higienę, unikanie oglądania filmów, czasopism, stron w Internecie, które brudzą nasze myśli i serca. Zawsze trzeba pamiętać, że „brudne” serce nie potrafi kochać. W ten sposób dziecko przygotowuje się do tego, żeby być w przyszłości dobrym mężem albo dobrą żoną, dobrym tatą albo dobrą mamą.

Zastanów się

- Czy pamiętasz o tym, że Twoje serce może się „pobrudzić” przez to, na co patrzysz, co mówisz i czego słuchasz?
- Jak często modlisz się za rodziców i prosisz o czyste serce dla nich?

Pomódl się

Będziesz miłował Pana Boga swego,
z całego serca swego,
z całej duszy swojej,
i ze wszystkich sił swoich,
a bliźniego swego jak siebie samego.

Zapamiętaj

Co Pan Bóg nakazuje w szóstym przykazaniu?

W szóstym przykazaniu Pan Bóg nakazuje skromność i wstydlivość w myślach, słowach i uczynkach.

Co Pan Bóg nakazuje w dziewiątym przykazaniu?

W dziewiątym przykazaniu Pan Bóg nakazuje mieć czyste pragnienia wobec ludzi.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszyście ćwiczeń”.

50

O czym mówi siódme i dziesiąte przykazanie Boże? Nie kradnij. Nie pożądaj żadnej rzeczy bliźniego swego.

Czasem możemy pragnąć rzeczy dobrych: chcemy mieć dobre stopnie w dzienniku albo wygrywać w zawodach sportowych. Często jednak człowiek za bardzo czegoś pragnie i wtedy mówimy o pożądaniu. Pan Bóg dał nam dwa przykazania, które mówią, jak mamy się zachować wobec cudzej własności.

Są to przykazania siódme i dziesiąte. Brzmiały one tak:

przykazanie siódme: „**Nie kradnij.**” (zob. Wj 20, 15; Pwt 5, 19),

przykazanie dziesiąte: „**Nie pożądaj żadnej rzeczy bliźniego swego.**” (zob. Wj 20, 17; Pwt 5, 21)

Pan Bóg przestrzega nas przed nadmiernym pożądaniem cudzych rzeczy, ponieważ może się ono skończyć nawet kradzieżą. Kradzież to zabranie czyjejś rzeczy bez zgody właściciela, przywłaszczenie sobie tego, co do nas nie należy.

O kradzieży mówimy także wtedy, gdy znajdziemy jakiś przedmiot i zamiast szukać właściciela, zabieramy go dla siebie. Naszym obowiązkiem zgodnie z przykazaniami jest oddać to, co znaleźliśmy, jeśli tylko jest to możliwe.

Z pożądaniem i kradzieżą wiąże się zazdrość. Zazdrości ten, kto nie potrafi

się cieszyć z tego, że ktoś coś posiada. Zazdrość nie sprawia, że człowiek ma więcej, jest tylko bardziej smutny i zły. Dlatego trzeba bronić się przed nią, by nie zagościła na stałe w naszych sercach. Jak się bronić? Trzeba cieszyć się cudzym szczęściem.

Przykazania siódme i dziesiąte wzywają nas także do poszanowania własności wspólnej. Własność wspólna to te rzeczy, które należą do jakiejś grupy ludzi, wspólnoty, społeczności. Na przykład przystanek nie jest ani mój, ani nikogo z nas, ale wszyscy z niego korzystamy. To jest właśnie własność wspólna. Nie wolno jej niszczyć, psuć, zabierać. Przykazania wzywają nas, byśmy dbali o własność wspólną: o place zabaw, szkoły, boiska.

Zastanów się

- Czy oddajesz rzeczy pożyczone?
- Czy nie niszczysz wspólnej własności w szkole, na ulicy?
- Czy zazdrościsz kolegom różnych rzeczy, które mają?
- Jak często dziękujesz Panu Bogu, za to co posiadasz?

Pomódl się

Ref.: Dziekiem Bożym jestem ja, la, la... (2x)

1. Ojciec Bóg kocha nas, miłość swą zsyła nam,
Któż jak On wielkim jest, któż jak On miłość ma.
Święty Bóg Ojciec nasz, co dzień ma hojną dłoń,
Kocha nas dzieci swe mimo grzechów oraz wad.
2. Ojciec Bóg Syna dał, jako dar grzesznych nam,
Jezus – Bóg zniżył się, Jezus – Brat zbawił nas.
Poprzez krzyż grzechy startł, życie dał, radość wzniósł,
Zmartwychwstał jako Pan, On jedyną drogą nam.
3. Słońce mam w sercu swym, bowiem Pan kocha mnie,
Cieszę się, śpiewam wciąż, bowiem Pan kocha mnie,
Któż mi dał tyle łask, przyjaźń swą, szczęścia moc,
Któż jak Bóg, któż jak Pan, tak pokochał pięknie mnie.

Zapamiętaj

Co Pan Bóg nakazuje w siódmym przykazaniu?
W siódmym przykazaniu Pan Bóg nakazuje szanować rzeczy własne, cudze oraz pracę swoją i innych ludzi.

Co Pan Bóg nakazuje w dziesiątym przykazaniu?
W dziesiątym przykazaniu Pan Bóg nakazuje szanować cudzą własność nawet w pragnieniach.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 4. w „Zeszytcie ćwiczeń”.

Gdy wrócisz do domu, uporządkuj swoje rzeczy.

Jeśli znajdziesz coś, co nie jest twoje, oddaj wszystko jak najszybciej właścicielowi. Na pewno poczujesz się szczęśliwszy.

51

O czym mówi ósmie przykazanie Boże? Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.

Pan Bóg wie, że na skutek kłamstw człowiek gubi drogę do nieba, dlatego dał nam przykazanie ósmie, które przestrzega przed kłamstwem.

Ósmie przykazanie Boże brzmi:

„Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu”.

(zob. Wj 20, 16)

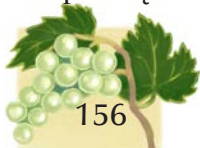
Fałszywe świadectwo to mówienie kłamstwa o drugim człowieku. Kościół naucza, że kłamstwo polega na mówieniu nieprawdy z intencją oszukania bliźniego.

Najczęściej ludzie kłamią z następujących powodów:

- ze strachu,
- aby zaimponować innym,
- aby skrzywdzić kogoś,
- dla żartów,
- ze wstydu.

Ludzie nie mówią prawdy z różnych powodów. Czasami ze strachu przed karą lub wyśmianiem nie mają odwagi, by się przyznać do prawdy.

Niekiedy dlatego, że chcą zaimponować innym i przechwalają się nieprawdziwymi osiągnięciami. Są też tacy, którzy z nienawiści i żądzy zemsty mówią nieprawdę o kimś. Takie kłamstwo nazywamy oszczerstwem.

Oszczerstwo to kłamliwa wypowiedź, mająca na celu skompromitowanie, poniżenie lub ośmieszenie kogoś. Jest przypisywaniem złych cech bliźniemu, których on nie posiada.

Prawda jest rzeczą bardzo ważną. Nigdy nie wolno zmyślać nieprawdziwych rzeczy i kłamać. Jeśli będziemy unikać kłamstwa, zachowamy ósme przykazanie. Człowiek, który zmyśla, opowiada nieprawdziwe rzeczy o innych, nie tylko krzywdzi drugiego człowieka, ale także popełnia grzech. W takiej sytuacji, ci którzy mogą, powinni się wyświadczać, ale to nie wszystko. Trzeba także naprawić popełnione zło, czyli odwołać oszczerstwo, powiedzieć prawdę. Trzeba pójść do osób, którym się naopowiadało kłamstw i do wszystkiego się przyznać.

Zastanów się

- Jak często dziękujesz Panu Bogu za to, że możesz i umiesz mówić?
- Jak mówisz o innych, dobrze, czy źle?
- Czy pamiętasz o tym, żeby przeprosić i odwołać to, co powiedziałeś złego i nieprawdziwego o drugim człowieku?

Pomódl się

Panie przebacz nam,
Ojcze, zapomnij nam.
Zapomnij nam nasze winy,
Przywołaj, kiedy błądzimy.
Ojcze, zapomnij nam. (x2)

Zapamiętaj

Co Pan Bóg nakazuje w ósmym przykazaniu?
W ósmym przykazaniu Pan Bóg nakazuje mówić prawdę i dbać o dobrą opinię każdego człowieka.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszytcie ćwiczeń”.

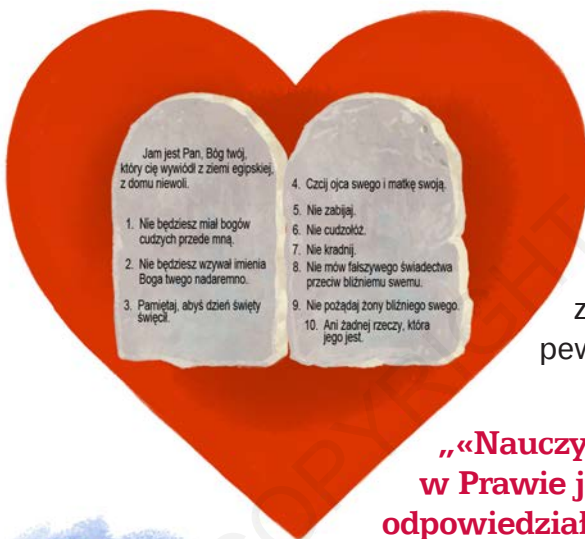

52

Do czego wzywają nas przykazania miłości? Miłość Boga i bliźniego.

Będiesz miłował Pana Boga.
Będiesz miłował bliźniego.

Jam jest Pan, Bóg twój,
który cię wywiodł z ziemi egipskiej,
z domu niewol.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną.
2. Nie będziesz wzywał imienia Boga twego nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.

4. Czcij ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.
10. Ani żadnej rzeczy, która jego jest.

Poznaliśmy już dziesięć przykazań Bożych, które Pan Bóg dał nam, bo nas kocha i pragnie byśmy byli szczęśliwi. Bóg wie, że możemy być szczęśliwi tylko wtedy, gdy wypełniamy Jego przykazania.

Które z tych przykazań jest najważniejsze?

Z tym pytaniem zwrócił się do Pana Jezusa pewien uczyony w Piśmie.

„«Nauczycielu, które przykazanie w Prawie jest największe?» On mu odpowiedział: «Będziesz miłował

Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą i całym swoim umysłem.

To jest największe i pierwsze przykazanie.

Drugie podobne jest do niego: Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego.

Na tych dwóch przykazaniach opiera się całe Prawo i Prorocy».” (Mt 22, 36-40)

Pan Jezus powiedział, że najważniejszą postawą w życiu jest miłość. Mamy obowiązek miłować Pana Boga, bliźniego i siebie. Mamy kochać Pana Boga ponad wszystko, ponieważ wszystko jest darem od Niego. Mamy kochać bliźniego i siebie, bo wszyscy jesteśmy dziećmi Bożymi.

Jeśli zachowujemy dwa przykazania miłości, to wypełniamy równocześnie dziesięć przykazań Bożych. Dekalog zawiera się w dwóch przykazaniach miłości. Wszystkie przepisy, nakazy, które Bóg dał Izraelitom, czyli całe Prawo oraz to wszystko, co głosili prorocy opiera się na dwóch przykazaniach miłości.

Zastanów się

- Czy kochasz Pana Boga ponad wszystko?
- W jaki sposób wypełniasz przykazanie miłości bliźniego i siebie?

Pomódl się

1. Jeśli Pana Boga kochać chcę,
tak z całego serca, z wszystkich sił,
to dla drugich dobrym muszę być,
bo tak sam Pan Jezus uczył nas.

Ref. Przykazanie nowe daję wam,
byście się wzajemnie miłowali.

2. Gdy pomogę mamie sprzątać dom,
choremu koledze lekcje dam,
gdy potrafię z bratem w zgodzie żyć,
czytnię, co Pan Jezus zlecił nam.

3. Jeśli innym ze mną dobrze jest,
w szkole, w domu, na podwórku też,
coraz lepszy będzie każdy dzień,
bo tam, gdzie jest miłość, Pan Bóg jest.

Zapamiętaj

Jakie są najważniejsze przykazania?

Najważniejsze przykazania brzmią: „Będziesz miłował Pana Boga twego z całego serca swego, z całej duszy swojej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego, jak siebie samego”.

Zadanie do wykonania

W „Zeszytcie ćwiczeń” dokończ zadanie 1.

53

Jakimi zasadami kieruje się wspólnota Kościoła? Przykazania kościelne.

Od chwili przyjęcia chrztu św. każdy z nas należy do wielkiej rodziny – wspólnoty Kościoła. Jezus założył Kościół, by prowadzić nas do nieba. Abyśmy mogli ten cel osiągnąć, Kościół ustanowił przykazania, przez które pomaga nam w zachowaniu przyjaźni z Bogiem, w wypełnianiu woli Bożej. Nazywamy je pięcioma przykazaniami kościelnymi.

Pan Jezus powiedział do Apostołów:

„Kto was słucha, Mnie słucha.” (Łk 10, 16a)

Wypełniamy przykazania kościelne z miłości do Jezusa i z Jego polecenia. Sam bowiem powiedział, że kto słucha apostołów, słucha Jego samego. Dziś zastępcą Jezusa na ziemi jest papież, następcami apostołów – biskupi. Jeśli więc oni ustanowią jakieś prawa, mamy obowiązek ich słuchać i wypełniać przykazania. Gdy wypełniamy przykazania sami wznosimy w wierze i „budujemy Kościół Boży”.

Zastanów się

- Czy w niedzielę i święta pamiętasz o uczestnictwie we Mszy Świętej?
- Czy potrafisz podjąć jakieś wyrzeczenie, np. nie jeść w piątek mięsa?
- Czy chętnie pomagasz potrzebującym we wspólnocie Kościoła?

Pomódl się

Budujemy Kościół Boży,
Między nami, między ludźmi.
Budujemy Kościół Boży,
Na całym świecie.

Zapamiętaj

Pięć przykazań kościelnych.

1. W niedzielę i święta nakazane uczestniczyć we Mszy świętej i powstrzymać się od prac niekoniecznych.
2. Przynajmniej raz w roku przystąpić do sakramentu pokuty.
3. Przynajmniej raz w roku, w okresie wielkanocnym, przyjąć Komunię Świętą.
4. Zachowywać nakazane posty i wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych, a w czasie Wielkiego Postu powstrzymać się od udziału w zabawach.
5. Troszczyć się o potrzeby wspólnoty Kościoła.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 2. w „Zeszytcie ćwiczeń”.

Na następną katechezę naucz się ładnie czytać pięć przykazań, na katechezę za tydzień naucz się ich na pamięć.

54

Wypełniamy przykazania. Katecheza podsumowująca.

Przez kilka minionych katechez poznawaliśmy przykazania Boże i kościelne. Pan Bóg, pragnąc naszego szczęścia, mówi nam, jak mamy żyć i postępować tu na ziemi. Jeśli chcemy być szczęśliwi i osiągnąć niebo,

powinniśmy wypełniać przykazania: Boże i te, które ustanowił Kościół, by pomóc nam lepiej realizować nakazy Boga.

Chcemy coraz bardziej wstuchiwać się w głos Pana Boga, by wzrastała nasza miłość ku Niemu i bliźniemu.

Pan Jezus powiedział jaka powinna być nasza miłość.

„Przykazanie nowe daję wam, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowalem; żebyście i wy tak się miłowali wzajemnie. Po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali.”

(J 13, 34-35)

Najważniejsza jest miłość do Pana Boga i bliźniego. Bliźniego mamy miłować tak, jak umiłował nas Chrystus. On oddał swe życie na krzyżu za wszystkich ludzi, także za tych, którzy Go nienawidzili. Pragnie, abyśmy naśladowali Go w miłości i kochali każdego człowieka.

Zastanów się

- Czy znasz przykazania Boże i chętnie je wypełniasz?
- Czy kochasz Pana Boga i bliźniego?
- Czy pragniesz wypełniać przykazania kościelne?
- Czy wypowiadasz treść przykazań podczas codziennego pacierza?

Pomódl się

1. Jeśli Pana Boga kochać chcę,
tak z całego serca, z wszystkich sił,
to dla drugich dobrym muszę być,
bo tak sam Pan Jezus uczył nas.

Ref. Przykazanie nowe daję wam,
byście się wzajemnie miłowali.

2. Gdy pomogę mamie sprzątać dom,
choremu koledze lekcje dam,
gdy potrafię z bratem w zgodzie żyć,
czynię, co Pan Jezus zlecił nam.

3. Jeśli innym ze mną dobrze jest,
w szkole, w domu, na podwórku też,
coraz lepszy będzie każdy dzień,
bo tam, gdzie jest miłość, Pan Bóg jest.

Zapamiętaj

Przykazania to zasady, jak żyć dobrze tu na ziemi i dostać się do nieba. Dekalog reguluje nasze relacje z Bogiem i innymi ludźmi. W dwóch przykazaniach miłości zawarte są przykazania Boże. Jezus pragnie, aby dzieci Boże kierowały się w życiu przykazaniami miłości Boga i bliźniego.

W Kościele katolickim obowiązują też przykazania kościelne.

Wymień dziesięć przykazań Boskich.

Jam jest Pan Bóg Twój, którym cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną.
2. Nie będziesz brał Imienia Pana Boga twego nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcij ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.
10. Ani żadnej rzeczy, która jego jest.

Zadanie do wykonania

Pamiętaj, aby w codziennym pacierzu wypowiadać też dziesięć przykazań Bożych, dwa przykazania miłości i pięć przykazań kościelnych.

VIII

PRZYJMUJEMY DAR MIŁOSIERDZIA W SAKRAMENCIE POKUTY I POJEDNANIA

COPYRIGHT

55

W jaki sposób wrócić do Boga,
gdy zgrzeszymy?
Sakrament pokuty i pojednania.

Każdy z nas jest czasami niegrzeczny, leniwy, nie modli się, mówi źle o innych, przez co łamie przykazania i oddala się od Boga. Miłość Boża jest jednak większa niż nasze grzechy i zawsze pozwala nam wrócić w ramiona kochającego Ojca. Przypomniał o tym Jezus w przypowieści o synu marnotrawnym, który zabrał część majątku i opuścił rodzinny dom. W dalekich stronach wszystko stracił. Pełen lęku postanowił wrócić do domu swego ojca. Jak przyjął go ojciec?

„A gdy syn był jeszcze daleko, ujrzał go jego ojciec i wzruszył się głęboko; wybiegł naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i ucałował go. A syn rzekł do niego: «Ojczy, zgrzeszyłem przeciw Bogu i względem ciebie, już nie jestem godzien nazywać się twoim synem». Lecz ojciec rzekł do swoich sług: «Przynieście szybko najlepszą szatę i ubierzcie go; dajcie mu też pierścień na rękę i sandały na nogi! Przyprawdźcie utuczone cielę i zabijcie: będziemy ucztować i bawić się, ponieważ ten mój syn był umarły, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się». I zaczęli się bawić.” (Łk 15, 20-24)

Ojciec, który przebacza i z wielką miłością przygarnia powracającego syna, przypomina Pana Boga. On nie przestaje kochać człowieka nawet wtedy, gdy ten odrzuca Jego miłość i obraża Go swoimi grzechami.

Już pierwsi ludzie – Adam i Ewa zrobili to popełniając grzech nieposłuszeństwa. Nazywamy go **grzechem pierworodnym**. Przez ten grzech ludzie utracili życie Boże w sobie, stali się słabi i skłonni do zła. Ten grzech zostaje „zmyty” przez sakrament chrztu świętego. Jesteśmy jednak słabi i często nie słuchamy tego, co mówi do nas Pan Bóg.

Jeżeli świadomie i dobrowolnie nie słuchamy Pana Boga w ważnej sprawie, popełniamy **grzech ciężki**, zwany też **śmiertelnym**. Ten grzech bardzo obraża Pana Boga, krzywdzi ludzi i niszczy w nas życie Boże, czyli sprawia, że tracimy łaskę uświęcającą.

Są też grzechy powszednie, zwane grzechami lekkimi. Popełniamy je, gdy przekroczyliśmy przykazania Boże w mniej ważnej sprawie. Człowiek nie odwraca się wtedy od Pana Boga, a jedynie osłabia swoją miłość do Niego.

Jeżeli popełnimy grzech lekki, wystarczy przeprosić Pana Boga i ludzi w „Akcje pokuty” na początku Mszy Świętej.

Kiedy jednak popełnimy grzech ciężki potrzebny jest sakrament pokuty i pojednania, poprzez który otrzymujemy przebaczenie grzechów i łaskę uświęcającą.

Zastanów się

- Czy za swoje grzechy zawsze potrafisz przeprosić Pana Boga i tych, którym sprawiłeś przykrość?
- Czy pamiętasz, że Pan Bóg to Dobry Ojciec, który nigdy nie przestaje cię kochać?

Pomódl się

Może daleko jesteś od Niego,
może zgubiłeś ścieżki Jego ślad,
może w samotną ruszyłeś drogę,
i nie wiesz jak Bóg, Ciebie zna.

Nie martw się, Bóg Ciebie kocha!
On zawsze z Tobą jest,
podnieś swój zmęczony wzrok
i popatrz przed siebie.

Zacznij od nowa, zacznij jeszcze raz (x2)

Zapamiętaj

Co to jest łaska Boża?

Łaska Boża jest to dar, który czyni nas dziećmi i przyjaciółmi Boga.

Co to jest grzech?

Grzech jest to odwrócenie się od Pana Boga przez świadome i dobrowolne przekroczenie przykazań.

Jak nazywa się grzech, w którym się rodzimy?

Grzech, w którym się rodzimy, nazywa się grzechem pierworodnym.

Co to jest grzech śmiertelny?

Grzech śmiertelny jest przekroczeniem prawa Bożego w ważnej sprawie.

Co to jest grzech powszedni?

Grzech śmiertelny jest przekroczeniem prawa Bożego w mniej ważnej sprawie.

Co to jest sakrament pokuty i pojednania?

Sakrament pokuty i pojednania jest to znak spotkania z Chrystusem, w którym człowiek porzuca grzech, otrzymuje od Boga przebaczenie i łaskę do poprawy życia.

Zadanie do wykonania

Wieczorem porozmawiaj z Panem Bogiem o swojej przyjaźni z Nim.

56

Jaki jest pierwszy warunek sakramentu pokuty i pojednania? Rachunek sumienia.

Od czasu do czasu człowiek musi przejrzeć się w lustrze, aby zobaczyć jak wygląda i czy jest czysty. Podobnie trzeba czasem „przyjrzeć się” swojej duszy. Dlaczego? Aby zobaczyć, czy nie „zabrudziłyśmy” jej grzechami. W przypowieści o synu marnotrawnym, młody człowiek, który opuścił rodzinny dom i odszedł od swego ojca, zastanawiał się nad swoim postępowaniem.

Ewangelista Łukasz tak pisze o tym:

**„Wtedy zastanowił się i rzekł:
«(...) Zabiorę się i pójdę do mojego ojca.»”
(Łk 15, 17-18)**

Syn marnotrawny zapewne myślał o tym, co zrobił: o domu, który zostawił, o swoim tacie, którego nie chciał słuchać, o pieniądzach, które przetracił i o innych złych rzeczach, które zrobił.

Takie rozmyślanie nad swoim postępowaniem przypomina przeglądanie się w lustrze i nazywa się rachunkiem sumienia.

Rachunek sumienia jest to przypomnienie sobie grzechów, które popełni-
liśmy. Jest to pierwszy warunek, który należy spełnić, aby przystąpić do sa-
kramentu pokuty i pojednania. Rachunek sumienia należy zrobić przede
wszystkim przed każdą spowiedzią. Na początku trzeba poprosić Pana Boga,
żeby oświecił nas swoją łaską i w ten sposób pomógł zobaczyć, czym Go
zasmuciliśmy.

W zrobieniu rachunku sumienia może nam pomóc książeczka do na-
bożeństwa. Można w niej znaleźć zestaw pytań, które pomagają spojrzeć
na siebie i ocenić swoje zachowanie.

Rachunek sumienia można zrobić także:

- w oparciu o dziesięć przykazań Bożych; zastanawiam się, jak wypeł-
niłem wolę Bożą, zawartą w przykazaniach?
- odpowiadając na pytanie: jaki byłem wobec Pana Boga, bliźnich i sie-
bie samego?

Rachunku sumienia nie można robić w pośpiechu czy dopiero w drodze
do kościoła. Trzeba wcześniej znaleźć czas, usiąść w miejscu, gdzie nikt nie
będzie nam przeszkadzał (na przykład przyjść wcześniej do kościoła) i tam
zastanowić się nad swoim postępowaniem. Takie wcześniejsze przygotowa-
nie pozwala spokojnie wyznać swoje grzechy podczas spowiedzi.

Przygotowując się do pierwszego spotkania z Panem Jezusem w sakra-
mencie pokuty i pojednania trzeba pomyśleć o całym okresie, do jakiego
tylko sięga się pamięcią. Mogą pomóc w tym rodzice, modlitewnik, nabo-
żeństwo pokutne.

Zastanów się

– Czy „przyglądasz” się swojej duszy i zastanawiasz się nad swoim
postępowaniem?

Pomódl się

Modlitwa przed rachunkiem sumienia.

„Panie Boże, oświeć nas swoją mądrością, abyśmy umieli rozpoznać to, co było dobre, a co złe w naszym życiu”.

Zapamiętaj

Co to jest sumienie?

Sumienie to głos Boga, który pomaga nam odróżniać dobro od zła i wybierać dobro, a unikać zła.

Co należy czynić w rachunku sumienia?

W rachunku sumienia należy zastanowić się, jakie było nasze postępowanie wobec Boga, innych ludzi i siebie.

Co należy czynić po rachunku sumienia?

Po rachunku sumienia należy żałować za grzechy i postanawiać poprawę.

Zadanie do wykonania

Naucz się na pamięć modlitwy przed rachunkiem sumienia.

Postaraj się znaleźć w książeczce do nabożeństwa rachunek sumienia dla dzieci.

57

Jaki jest drugi warunek sakramentu pokuty i pojednania?
Żal za grzechy.

Kiedy wyrządzimy komuś przykrość: okłamiemy, uderzymy, przewziemy, wtedy nie czujemy się dobrze. Jest nam smutno, gdy z naszego powodu ktoś płacze. Mówimy wtedy, że żałujemy swojego postępowania. Piotr – jeden z najbliższych przyjaciół Pana Jezusa, wyparł się tej przyjaźni, kiedy Pana Jezusa skazano na śmierć. Piotr powiedział: „nie znam tego człowieka”, ale już po chwili bardzo szczerze tego żałował.

„A Piotr szedł z daleka. Gdy rozniecili ogień na środku dziedzińca i zasiedli wkoło, Piotr usiadł także między nimi. A jakaś służąca, zobaczywszy go siedzącego przy ogniu, przyjrzała mu się uważnie i rzekła: «I ten był razem z Nim». Lecz on zaprzeczył temu, mówiąc: «Nie znam Go, kobieto». Po chwili zobaczył go ktoś inny i rzekł: «I ty jesteś jednym z nich». Piotr odrzekł: «Człowieku, nie jestem». Po upływie prawie godziny jeszcze ktoś inny począł zawzięcie twierdzić: «Na pewno i ten był razem z Nim; jest przecież Galilejczykiem». Piotr zaś rzekł: «Człowieku, nie wiem, co mówisz». I w tej chwili, gdy on jeszcze mówił, kogut zapiał. A Pan obrócił się i spojrział na Piotra. Wspomniał Piotr na słowo Pana, jak mu powiedział: «Dziś, zanim kogut zapieje, trzy razy się Mnie wyprzesz». Wyszedł na zewnątrz i gorzko zapłakał.” (Łk 22, 54-62)

Piotr trzy razy wyparł się Pana Jezusa, powiedział, że Go nie zna, choć był Jego bliskim przyjacielem. Chwilę po tym prowadzono skazanego na śmierć Pana Jezusa przez dziedziniec, na którym stał Piotr. Pan Jezus spojrział Piotrowi w oczy, a ten gorzko zapłakał. Bardzo mocno kochał Jezusa, Jego łzy wyrażały ogromny i szczery żal z powodu tego, co zrobił.

Żal za grzechy jest drugim warunkiem sakramentu pokuty i pojednania. Żałować za grzechy można z różnych powodów: możemy żałować za grzechy, dlatego, że boimy się kary Bożej – jest to żal niedoskonały albo dlatego, że bardzo kochamy Pana Jezusa i nie chcemy Go zasmucać – jest to żal doskonały.

Zastanów się

- Czy zawsze umiesz przeprosić Pana Boga i bliźnich za popełnione zło?
- Jak często żałujesz za popełnione zło z miłości, a jak często z lęku przed karą?

Pomódl się

Akt żalu

Ach żałuję za me złości
Jedynie dla Twojej miłości.
Bądź miłościw mnie grzesznemu,
Dla Ciebie odpuszczam bliźniemu.

Zapamiętaj

Dlaczego należy żałować za grzechy?

Za grzechy należy żałować dlatego, że obraziliśmy Pana Boga i wyrządziliśmy krzywdę ludziom i sobie.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 2. w „Zeszycie ćwiczeń”.
Podczas wieczornej modlitwy, uklęknij przed krzyżem
i szczerze przepróż Pana Boga za popełnione grzechy.

58

Jaki jest trzeci warunek sakramentu pokuty i pojednania?
Mocne postanowienie poprawy.

Zdarza się, że popełnimy grzechy. Po każdym z nich powinniśmy nie tylko żałować, ale także postanowić, że zrobimy wszystko, co w naszej mocy, aby więcej tak nie postąpić. Pan Jezus przebacza każdy grzech, ponieważ nas kocha, dlatego chce, abyśmy więcej nie grzeszyli. Zachęca nas do tego tak, jak kobietę z Ewangelii:

„Jezus nachyliwszy się pisał palcem po ziemi. A kiedy w dalszym ciągu Go pytali, podniósł się i rzekł do nich: «Kto z was jest bez grzechu, niech pierwszy rzuci na nią kamień». I powtórnie nachyliwszy się pisał na ziemi. Kiedy to usłyszeli, wszyscy jeden po drugim zaczęli odchodzić, poczynając od starszych, aż do ostatnich. Pozostał tylko Jezus i kobieta, stojąca na środku. Wówczas Jezus podniósłszy się rzekł do niej: «Kobieto, gdzież oni są? Nikt cię nie potępił?» A ona odrzekła: «Nikt, Panie!» Rzekł do niej Jezus: «I Ja ciebie nie potępiam. Idź, a od tej chwili już nie grzesz!».” (J 8, 6-11)

Kobieta żałowała tego, co zrobiła. Pan Jezus okazał jej ogromną miłość – przebaczył grzech i powiedział, aby więcej go nie popełniała, aby zmieniła swoje życie. Takie słowa kieruje Pan Jezus do każdego z nas.

Kiedy żałujemy za grzechy, chcemy od razu się z nich poprawić, bo widzimy jaką wyrządzają krzywdę Panu Bogu i bliźnim. To pragnienie nazywamy mocnym postanowieniem poprawy. Jest to trzeci warunek sakramentu pokuty i pojednania.

Mocne postanowienie poprawy to chęć zmiany naszego postępowania na lepsze. Nie mogą być to słowa „rzucone na wiatr”. Kiedy przezwaliliśmy kolegę i przepraszamy go, powinniśmy przy tym powiedzieć „przepraszam i obiecuję, że więcej tak nie zrobię”. Powinniśmy słowa swojej obietnicy traktować bardzo poważnie i starać się z całych sił więcej kolegi nie obrazić. Przy codziennej modlitwie powinniśmy przypominać sobie nasze postanowienia i prosić Pana Jezusa, aby pomagał nam je wypełnić. Kiedy wypełnimy nasze mocne postanowienie poprawy, świat zmienia się na lepsze.

Zastanów się

- Czy starasz się zmieniać na lepsze?
- Czy masz mocne postanowienie poprawy, gdy zrobisz coś złego?

Pomódl się

Chciałem dobrze
Nie wiem, jak to się stało
Mleka pilnowałem, ono wykopiało
Nie wiem, jak się to dzieje
Im bardziej uważam, tym więcej rozleję
Robić dobrze chciałem - robię źle - hej, hej, hej
O, ja, biedny człowiek - ratuj mnie - hej, hej, hej
Robić dobrze chciałem - robię źle - hej, hej, hej
A ty ciągle jeszcze kochasz mnie!

Nie wiem, jak to się stało
Robię tak dużo widać, tak mało
Nie wiem, jak to się dzieje
Znow się nie udało, a ja mam nadzieję

(Piosenka z repertuaru Arki Noego).

Zapamiętaj

Co obiecujemy Panu Bogu w postanowieniu poprawy?
W postanowieniu poprawy obiecujemy Panu Bogu
zmienić życie na lepsze.

Zadanie do wykonania

Wykonuj zadanie 3. w „Zeszytcie ćwiczeń”.

Pomyśl, z jakich grzechów powinieneś się poprawić.

Spróbuj tak, jak Damian z opowiadania, wybrać jedną lub dwie swoje wady i postanów mocną poprawę. Możesz wykorzystać sposób z przyklejaniem literek lub inny, o którym opowiesz na kolejnych katechezach.

59

Jaki jest czwarty warunek sakramentu pokuty i pojednania? Spowiedź szczerą.

Człowiek, popełniając grzech, upada w drodze do nieba i odchodzi od Pana Boga. Pan Bóg jednak nie zostawia człowieka samego, szuka go i czeka na niego w sakramencie pokuty i pojednania.

„Jeżeli wyznajemy nasze grzechy, [Bóg] jako wierny i sprawiedliwy odpuści je nam i oczyści nas z wszelkiej nieprawości.” (1 J 1, 9)

Wyznawanie wszystkich grzechów nazywamy szczerą spowiedzią. Spowiedź odbywa się przy kratkach konfesjonału. W nim zasiada kapłan, który słucha naszych grzechów i na znak przebaczenia, czyni nad nami znak krzyża, wypowiadając formułę rozgrzeszenia. Kapłan zasiada w konfesjonale z woli Pana Jezusa, jako Jego zastępca. Nasze grzechy wyznajemy w rzeczywistości samemu Panu Jezusowi i to On nam przebacza w konfesjonale.

Formuła spowiedzi:

Najpierw powiedz: **Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.**

Kapłan odpowie: **Na wieki wieków. Amen.**

Następnie przeżegnaj się mówiąc: **W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen.**

Przy pierwszej spowiedzi powiedz: **Jestem uczniem trzeciej klasy. Do spowiedzi świętej przystępuję pierwszy raz. Pana Boga obraziłem następującymi grzechami.**

Przy następnych spowiedziach powiedz:

Jestem uczniem klasy... Ostatni raz spowiadałem się... (powiedz, kiedy to było). Rozgrzeszenie otrzymałem. Pokutę zadaną odprawiłem. Pana Boga obraziłem następującymi grzechami.

Po wyznaniu grzechów powiedz: **Więcej grzechów nie pamiętam, za wszystkie serdecznie żałuję i postanawiam poprawę. A ciebie, ojcie duchowny, proszę o rozgrzeszenie i naznaczenie mi pokuty.**

Kapłan powie teraz, co powinieneś zrobić, aby się poprawić. Zada ci pokutę i zachęci do żalu. **Uważnie słuchaj tego, co powie spowiednik.** Jeśli kapłan o coś zapyta, również **szczerze** odpowiedz. Jeśli czegoś nie dosłyszysz lub nie zrozumiesz, śmiało **możesz** poprosić o powtórzenie.

Gdy kapłan skończy pouczenie i zacznie udzielać rozgrzeszenia, **ty** żałując za grzechy, w postawie klęczącej **bij się w piersi**, mówiąc cicho:

Boże, bądź miłosierny dla mnie grzesznemu.

Kapłan udzieli rozgrzeszenia wypowiadając następujące słowa: **Bóg, Ojciec miłosierdzia, który pojednał świat ze sobą przez śmierć i zmartwychwstanie swojego Syna i zesłał Ducha Świętego na odpuszczenie grzechów, niech ci udzieli przebaczenia i pokoju przez posługę Kościoła. I ja odpuszczam tobie grzechy w Imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.**

W odpowiedzi na słowa rozgrzeszenia, **wykonując znak krzyża**, powiedz: **Amen.**

Po zakończeniu kapłan powie: **Wystawiajmy Pana, bo jest dobry.**

Odpowiedz: **Bo Jego miłosierdzie trwa na wieki.**

Gdy kapłan powie: **Pan odpuścił ci grzechy. Idź w pokój.**

Odpowiedz: **Bóg zapłać.**

Gdy kapłan zapuka w konfesjonał, wstań z klęczek. Możesz podejść, aby ucałować krzyż na stole.

Po odejściu od konfesjonału wracamy na swoje miejsce i w modlitwie dziękujemy Panu Jezusowi za przebaczenie grzechów. Prosimy Go także o pomoc w wypełnieniu dobrych postanowień. Pokutę odprawiamy według zaleceń spowiednika.

Kapłana obowiązuje tajemnica spowiedzi. To znaczy, że nikomu nie może powiedzieć o tym, co usłyszał podczas spowiedzi. Dlatego bez wstydu i lęku wyznajemy wszystkie grzechy. Jeżeli ktoś świadomie nie wyznaje jakiegoś grzechu lub kłamie w czasie spowiedzi, spowiedź jest nieważna (świętokradzka) i trzeba ją powtórzyć. Jeśli nie wyznajemy jakiegoś grzechu, bo zapomnieliśmy o nim, wówczas spowiedź jest ważna, grzech został odpuszczony, a o zapomnianym grzechu należy powiedzieć przy kolejnej spowiedzi.

Zastanów się

- Czy chcesz szczerze wyznać swoje grzechy Panu Jezusowi przed kapłanem, aby uzyskać przebaczenie?

Pomódl się

Już teraz we mnie kwitną Twe ogrody,
już teraz we mnie Twe królestwo jest.
Już teraz we mnie kwitną Twe ogrody,
już teraz we mnie Twe królestwo jest.

Zapamiętaj

Co to jest spowiedź?

Spowiedź to szczerze wyznanie grzechów Panu Jezusowi przed kapłanem, aby otrzymać przebaczenie i mocniej zjednoczyć się z Panem Bogiem a ludźmi.

Zadanie do wykonania

Nauč się formuły spowiedzi. Pomódl się o dobrą spowiedź dla siebie, swoich kolegów i koleżanek.

60

Jaki jest piąty warunek sakramentu pokuty i pojednania? Zadośćuczynienie Panu Bogu i bliźniemu.

Wiemy już, że gdy zdarzy nam się zrobić coś złego, trzeba przeprosić i pogodzić się. Ale nie tylko. Czasem samo słowo „przepraszam” nie wystarczy. Trzeba czegoś więcej. Czego? Zadośćuczynienia. Krzywdę, którą komuś wyrządziliśmy, powinniśmy naprawić, wynagrodzić – podobnie, jak Zacheusz z Ewangelii.

„Potem Jezus wszedł do Jerycha i przechodził przez miasto. A był tam pewien człowiek, imieniem Zacheusz, zwierzchnik celników i bardzo bogaty. Chciał on koniecznie zobaczyć Jezusa, kto to jest, ale nie mógł z powodu tłumu, gdyż był niskiego wzrostu. Pobiegł więc naprzód i wspiał się na sykomorę, aby móc Go ujrzeć, tamtędy bowiem miał przechodzić. Gdy Jezus przyszedł na to miejsce, spojrzał w górę i rzekł do niego: «Zacheuszu, zejźdź prędko, albowiem dziś muszę się zatrzymać w twoim domu». Zeszedł więc z pośpiechem i przyjął Go rozradowany. A wszyscy, widząc to, szemrali: «Do grzesznika poszedł w gościnę». Lecz Zacheusz stanął i rzekł do Pana: «Panie, oto połowę mego majątku daję ubogim, a jeśli kogo w czym skrzywdziłem, zwracam poczwórnienie». Na to Jezus rzekł do niego: «Dzisiaj zbawienie stało się udziałem tego domu, gdyż i on jest synem Abrahama. Albowiem Syn Człowieczy przyszedł szukać i zbawić to, co zginęło.»” (Łk 19,1-10)

Zacheusz był człowiekiem, który krzywdził innych. Wielu ludzi odnosiło się przez to do niego z pogardą. Pan Jezus, nie zważając na nich, poszedł do niego w gościnę. Zacheusz, dzięki miłości Pana Jezusa, zrozumiał, że źle postępował i obiecał, że zadoścuczyni za wyrządzone krzywdy.

Kiedy popełniamy grzech, wyrządzamy krzywdę innym i obrażamy Pana Boga. W sakramencie pokuty i pojednania Pan Jezus przebacza nam grzechy, ale krzywda nadal trwa. Dlatego powinniśmy, tak jak Zacheusz, wynagrodzić popełnione zło. To wynagrodzenie to piąty, ostatni warunek sakramentu pokuty i pojednania.

Częścią zadoścuczynienia jest pokuta zadana przez kapłana. Przed rozgrzeszeniem usłyszymy słowa księdza, który poprosi nas, byśmy na przykład odmówili jakąś modlitwę czy wzięli udział w nabożeństwie. To jest nasze zadoścuczynienie Panu Bogu.

Oprócz tego bardzo ważne jest, aby zadoścuczynić bliźniemu i naprawić popełnione zło. Nie wystarczy tylko pomodlić się za osobę, którą okłamałszy, ale trzeba powiedzieć prawdę. Nie wystarczy odmówić nawet całego różańca za kogoś, kogo okradliśmy, ale trzeba oddać skradzioną rzecz. Na tym właśnie polega zadoścuczynienie.

Zastanów się

- W jaki sposób naprawiasz przykrości wyrządzone innym ludziom?

Pomódl się

„Panie Jezu,
pomóż mi naprawiać popełnione zło”.

1. Bóg jest miłością, zbawieniem duszy
I kocha bardzo mnie dziecię swe.

Ref.: Więc śpiewaj duszo ma:
Bóg jest miłością,
Bóg jest miłością, miłuje mnie.

2. Jezusa posłał wiernego Zbawcę,
Aby do nieba wprowadził mnie.
3. I dał nam Matkę Swojego Syna,
Aby od złego chroniła nas.
4. Cóż oddam Panu za wszystkie dary,
Którymi co dzień obdarza mnie?
5. Chcę Ciebie kochać miłością wielką,
Tak długo, póki tu będę żyć.

Zapamiętaj

*Co znaczy zadośćuczynić w sakramencie pokuty i pojednania?
Zadośćuczynić w sakramencie pokuty i pojednania znaczy
wypełnić zadania w czasie spowiedzi pokutę i naprawić
wyrządzone krzywdy.*

Zadanie do wykonania

Podczas wieczornej modlitwy pomódl się za osoby, którym
być może wyrządziłeś jakąś przykrość.

61

Przyjmujemy dar miłosierdzia w sakramencie pokuty i pojednania. Katecheza podsumowująca.

Przez grzech człowiek zrywa przyjaźń z Panem Jezusem, ale w każdej chwili może ją odzyskać. Aby tak się stało, potrzebne jest nawrócenie, którego wyrazem jest szczerzy żal za grzechy, pragnienie poprawy, wyznanie grzechów i zmiana życia na lepsze.

Swoim życiem, postępowaniem i modlitwą powinniśmy wyrażać Panu Jezusowi wdzięczność za Jego miłosierdzie. O tym przypominają nam słowa Pisma Świętego:

**„Wysławiajcie Pana, bo jest dobry,
bo Jego miłosierdzie trwa na wieki.”**

(Ps 107, 1)

Zastanów się

- Jak przygotowujesz się do swojej pierwszej spowiedzi?
- Czy pamiętasz o wszystkich warunkach sakramentu pokuty i pojednania?
- Czy modlisz się o dobre przeżycie sakramentu pokuty i pojednania dla siebie, dla swoich kolegów i koleżanek?

Pomódl się

1. Ciągłe zaczynam od nowa,
Choć czasem w drodze upadam,
Wciąż jednak słyszę te słowa:
„Kochać to znaczy powstawać”.
Chciałem Ci w chwilach uniesień
Życie poświęcić bez reszty,
Spójrz, moje ręce są puste,
Stoję ubogi, ja, grzesznik.
Przyjm jednak małość mą, Panie,
Weź serce me, jakie jest.

2. Jestem jak dziecko
bezradny,
Póki mnie ktoś nie
podniesie.
Znów wraca uśmiech na
twarzy,
Gdy mnie Twa miłość rozgrzeszy.
Wiem, że wystarczy Ci Panie,
Dobra, choć słaba ma wola.
Z Tobą mój duch nie ustanie,
Z Tobą wszystkiemu podołam.
Szukam codziennie Twej twarzy,
Wracam w tę noc pod Twój dach.

Zapamiętaj

Jakie są warunki sakramentu pokuty i pojednania?

Warunki sakramentu pokuty i pojednania są następujące:

1. Rachunek sumienia
2. Żal za grzechy
3. Mocne postanowienie poprawy
4. Spowiedź szczerą
5. Zadośćuczynienie Panu Bogu i bliźniemu.

Zadanie do wykonania

Podziękuj Panu Jezusowi za dar przebaczenia grzechów w sakramencie pokuty i pojednania, do którego wkrótce przystąpisz. Zapoznaj się z praktyką dziewięciu pierwszych piątków miesiąca. Postaraj się w te dni przystąpić do spowiedzi i Komunii Świętej.

IX

KATECHEZY OKOLICZNOŚCIOWE

COPYRIGHT PWN

62

Jak świętować Boże Narodzenie? Wymiar religijny Świąt.

Każdego roku, w grudniowy wieczór zasiadamy w naszych domach do wigilijnego stołu. Gromadzimy się, aby świętować tajemnicę Wcielenia Bożego Syna. Ewangelista Łukasz tak opisał wydarzenie narodzenia Pana Jezusa:

„W owym czasie wyszło rozporządzenie Cezara Augusta, żeby przeprowadzić spis ludności w całym państwie. Pierwszy ten spis odbył się wówczas, gdy wielkorządcą Syrii był Kwiryniusz. Wybierali się więc wszyscy, aby się dać zapisać, każdy do swego miasta.

Udał się także Józef z Galilei, z miasta Nazaret, do Judei, do miasta Dawidowego, zwanego Betlejem, ponieważ pochodził z domu i rodu Dawida, żeby się dać zapisać z poślubioną sobie Maryją, która była brzemienna. Kiedy tam przebywali, nadszedł dla Maryi czas rozwiązania. Porodziła swego pierwszoroznego Syna, owinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie, gdyż nie było dla nich miejsca w gospodzie.”

(Łk 2, 1-7)

Bóg stał się człowiekiem i to w ubogiej, zwyczajnej rodzinie. Przez to pokazał, że kocha każdego człowieka.

Zastanów się

- Czy w czasie Bożego Narodzenia najważniejszy jest dla Ciebie Pan Jezus?
- Do kogo jesteś podobny:
  - do Maryi, która zawsze jest obecna przy Panu Jezusie, rozważa i zachowuje wszystkie słowa o Nim?
  - do pasterzy, którzy wielbili Boga i głosili ludziom Dobrą Nowinę o Zbawicielu?
  - do Heroda, który nie chce uznać w Jezusie Zbawiciela i Króla?
  - do Mędrców wędrujących po to, by odnaleźć prawdziwego Króla i złożyć Mu hołd?
  - a może do tych, którzy, nawet jeśli słyszą o Jezusie, nie idą się Mu pokłonić?

Pomódl się

Bóg się rodzi, moc truchleje,
Pan niebiosów obnażony!
Ogień krzepnie, blask ciemnieje,
Ma granice Nieskończony.
Wzgardzony, okryty chwałą,
Śmiertelny Król nad wiekami!
A Słowo Ciałem się stało
I mieszkało między nami.

Cóż masz niebo nad ziemiany?
Bóg porzucił szczęście swoje,
Wszedł między lud ukochany,
Dzieląc z nim trudy i znoje.
Nieważno cierpieć, nieważno,
Żeśmy byli winni sami,
A Słowo...

W nędznej szopie urodzony,
Żłób Mu za kolebkę dano!
Cóż jest czym był otoczony?
Bydło, pasterze i siano.
Ubodzy, was to spotkało
Witać Go przed bogaczami!
A Słowo...

Zapamiętaj

Pan Jezus narodził się w Betlejem, ponad 2000 lat temu, za czasów Cezara Augusta. Przyszedł na świat dla naszego zbawienia. To wydarzenie świętujemy 25 grudnia. W przeżywaniu na nowo tamtego wydarzenia pomagają nam obecnie różne zwyczaje i symbole. Do najbardziej znanych należą: wigilia, dzielenie się opłatkiem, wolne miejsce przy stole, śpiewanie kolęd, Pasterka, jasełka, strojenie choinki, obdarowywanie się prezentami, sianko pod białym obrusem.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 3. w „Zeszytach ćwiczeń”.
Postaraj się, by zawsze podczas świąt Bożego Narodzenia,
najważniejszy był w Twojej rodzinie Pan Jezus.

63

Do czego jesteście wezwani w Wielkim Poście? Nawrócenie.

Nadszedł czas Wielkiego Postu. W dzień rozpoczynający ten okres, w Środę Popielcową, kapłan posypuje nasze głowy popiołem, przypominając, że jesteśmy śmiertelni.

Słowa Pana Jezusa:

„Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię.”

(Mk 1,15)

wzywa nas do przemiany życia. Ta przemiana dokonuje się poprzez udział w Eucharystii, nabożeństwach Drogi Krzyżowej i Gorzkich Żali oraz praktykowanie dobrych uczynków: postu, modlitwy i jałmużny. W czasie Wielkiego

Postu wierni uczestniczą w rekolekcjach i ci, którzy mogą przystępują do sakramentu pokuty i pojednania oraz przyjmują Komunię Świętą.

Zastanów się

- Co powinieneś zmienić w swoim życiu podczas tegorocznego Wielkiego Postu?
- Kto najbardziej potrzebuje Twojej modlitwy?
- Czym możesz podzielić się z innymi?
- Z czego możesz zrezygnować?

Pomódl się

1. Krzyżu Chrystusa, bądźże pochwalony,
na wieczne czasy bądźże pozdrowiony!

Gdzie Bóg, Król świata całego
dokołał życia swojego.

2. Krzyżu Chrystusa, bądźże pochwalony,
na wieczne czasy bądźże pozdrowiony!

Ta sama Krew Cię skropiła,
która nas z grzechów obmyła.

3. Krzyżu Chrystusa, bądźże pochwalony,
na wieczne czasy bądźże pozdrowiony!

Z Ciebie moc płynie i męstwo,
w Tobie jest nasze zwycięstwo!

Zapamiętaj

Wielki Post rozpoczyna się Środą Popielcową i trwa 40 dni. W tym czasie, poprzez pojednanie z Bogiem i ludźmi, przygotowujemy się do przeżywania Wielkanocy.

*Najważniejsze dobre uczynki chrześcijanina:
post; modlitwa; jałmużna, czyli miłosierdzie.*

Zadanie do wykonania

Wykonaj zadanie 4. w „Zeszyte ćwiczeń”.

64

Jakie wydarzenie w Ewangelii
jest najważniejsze?
Zmartwychwstanie Pana Jezusa.

Po czterdziestu dniach wielkopostnych przygotowań chrześcijanie na całym świecie przeżywają Uroczystość Wielkanocy, czyli Zmartwychwstania Pana Jezusa.

Wielka Noc – to Noc jedyna, niezwykła, najstawniejsza, ponieważ wtedy Pan Jezus powstał z grobu.

Dlatego wszyscy wołają:

**„Alleluja – chwalmy Pana!
Jezus żyje! Alleluja!”.**

„Po upływie szabat u Maria Magdalena, Maria, matka Jakuba, i Salome nakupiły wonności, żeby pójść namaścić Jezusa. Wczesnym rankiem w pierwszy dzień tygodnia przysły do grobu, gdy słońce wzeszło. A mówiły między sobą: «Kto nam odsunie kamień od wejścia do grobu?» Gdy jednak spojrzały, zauważyły, że kamień był już odsunięty, a był bardzo duży. Weszły więc do grobu i ujrzały młodzieńca siedzącego po prawej stronie, ubranego w białą szatę; i bardzo się przestraszyły. Lecz on rzekł do nich: «Nie bójcie się! Szukacie Jezusa z Nazaretu, ukrzyżowanego; powstał, nie ma Go tu. Oto miejsce, gdzie Go złożyli. Lecz idźcie, powiedzcie Jego uczniom i Piotrowi: Idzie przed wami do Galilei, tam Go ujrzyjecie, jak wam powiedział».» (Mk 16, 1-7)

Pusty grób świadczy o tym, że Pan Jezus wyszedł z niego, bo własną mocą pokonał śmierć i zmartwychwstał. Groby są dla zmarłych, a Pan Jezus żyje, nie mógł więc w nim pozostać.

Bezpośrednio po zakończeniu Wigilii Paschalnej (późnym wieczorem lub nocą) albo przed Mszą Świętą o świcie w Wielką Niedzielę, odbywa się procesja rezurekcyjna. Wierni kroczą za Najświętszym Sakramentem oraz za symbolami wielkanocnymi: paschałem, figurą Zmartwychwstałego i krzyżem z czerwoną stułą. Ta procesja wyraża pragnienie pójścia w życie za Panem Jezusem, który pozostał z nami pod postacią chleba i wina. Udział w procesji jest wyrazem naszej radości ze zmartwychwstania Pana Jezusa.

Zastanów się

- Czy dziękujesz Panu Jezusowi za to, że On dla Ciebie zmartwychwstał?
- Wobec kogo możesz świadczyć o zmartwychwstaniu Pana Jezusa?
- Czy modlisz się o to, by wszyscy ludzie poznali zmartwychwstałego Chrystusa?

Pomódl się

Otrzyjcie już łzy płaczący,
żale z serca wyzujcie.
Wszyscy w Chrystusa wierzący
weselcie się, radujcie
Bo zmartwychwstał samowładnie,
jak przepowiedział dokładnie.
Alleluja, Alleluja. Niechaj zabrzmie – Alleluja!

Zapamiętaj

Pusty grób świadczy o tym, że Pan Jezus wyszedł z niego, bo własną mocą pokonał śmierć i zmartwychwstał. Groby są dla zmarłych, a Pan Jezus żyje, nie mógł więc w nim pozostać.

Krzyż z czerwoną stulą. W okresie wielkanocnym zawieszają się na krzyżu czerwoną stulą. Ona jest częścią stroju

liturgicznego kapłanów. Przypomina, że Pan Jezus jest Najwyższym Kapłanem, który na ołtarzu Krzyża złożył najdoskonalszą Ofiarę.

Baranek wielkanocny. Żydzi w Starym Testamencie składali w ofierze baranka Bogu. W noc poprzedzającą ucieczkę z egipskiej niewoli spożywali go podczas wieczerzy. Miał on im dać siły, aby nie ustali w wędrówce do ziemi obiecanej. Pan Jezus złożył siebie w ofierze za ludzi. Dlatego jest prawdziwym Barankiem, który daje nam siły w drodze do nieba.

Paschal jest symbolem Chrystusa – Światłości świata. Krzyż na świecy symbolizuje śmierć Pana Jezusa, a grona wbite w krzyż — pięć Jego ran. Cyfry bieżącego roku wskazują, iż Jezus jest Panem obecnego czasu, a pierwsza i ostatnia litera alfabetu greckiego — alfa i omega — że do Niego należą także historia i przyszłość.

Figura Chrystusa Zmartwychwstałego. Zazwyczaj Chrystus zmartwychwstały przedstawiany jest w czerwonej szacie, symbolizującej Jego zbawczą Mękę i królewskie szaty. Jedną rękę ma uniesioną ku górze w geście błogostawieństwa, w drugiej trzyma chorągiew — znak zwycięskiej mocy.

Zadanie do wykonania

Wykonaj zdanie 3. w „Zeszytcie ćwiczeń”.
Porozmawiaj z babcią, dziadkiem lub starszą
znajomą osobą o ich świętowaniu Wielkanocy.

65

Jakie święto przypomina
nam o obecności Pana Jezusa
w Eucharystii? Boże Ciało.

Pamiętkę ustanowienia Eucharystii obchodzimy w Wielki Czwartek i w uroczystość Bożego Ciała, czyli Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa.

„A gdy oni jedli, Jezus wziął chleb i odmówiwszy błogosławieństwo, połamał i dał uczniom, mówiąc: «Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje». Następnie wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie, dał im, mówiąc: «Pijcie z niego wszyscy, bo to jest moja Krew Przymierza, która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów».” (Mt 26, 26-28)

Tymi słowami Pan Jezus ustanowił Eucharystię. Od tej pory na zawsze pozostał z nami pod postaciami chleba i wina. Jest obecny w każdej Mszy Świętej i Komunii Świętej. Czeka na nas w Najświętszym Sakramencie. Pragnie także odwiedzać nasze miasta i wioski. Czyni to w uroczystość Bożego Ciała. Tego dnia po głównej Mszy Świętej wyrusza procesja eucharystyczna naszymi ulicami. Chrystus w białej Hostii zatrzymuje się przy czterech specjalnie przygotowanych ołtarzach. Przy każdym z nich kapłan śpiewa lub czyta fragment Ewangelii, w którym Chrystus poucza nas o tajemnicy Eucharystii i pogłębia naszą wiarę.

Na zakończenie procesji Bożego Ciała śpiewa się wyjątkową pieśń, hymn pt. „Ciebie Boga wysławiamy”.

Biorąc udział w procesji czcimy Pana Jezusa i publicznie wyznajemy naszą wiarę w Jego obecność w Najświętszym Sakramencie. Dziękujemy Mu za to, że karmi nas swoim Ciałem oraz za to, że jest z nami stale obecny i nam błogosławi.

Zastanów się

- Jak uczestniczysz w procesji Bożego Ciała?
- Czy pamiętasz, że Pan Jezus pragnie z Tobą iść przez życie?

Pomódl się

1. Ciebie Boga wysławiamy,
Tobie Panu wieczna chwała,
Ciebie Ojca, niebios bramy,
Ciebie wielbi ziemia cała.

2. Tobie wszyscy Aniołowie,
Tobie Moce i Niebiosy,
Cheruby, Serafinowie,
ślą wieczystej pieśni głosy.
3. Święty, Święty, nad Świętymi,
Bóg Zastępów, Król łaskawy,
Pełne niebo z kręgiem ziemi,
Majestatu Twojej sławy.
4. Apostołów Tobie rzesza,
chór Proroków pełen chwały,
Tobie hołdy nieść pośpiesza
Męczenników orszak biały.
5. Ciebie poprzez okrąg ziemi,
z głębi serca ile zdoła,
Głosy ludów zgodzonymi,
wielbi święta pieśń Kościoła.
6. Niezmierzonej Ojca chwały,
Syna Słowo wiekuiste,
Z Duchem wszechświat wielbi cały,
Królem chwały Tyś, o Chryste.
7. Tyś Rodzica Syn z wiek wieka,
by świat zbawić swoim zgonem,
Przyobłókszy się w człowieka,
nie wzgardziłeś Panny łonem.
8. Tyś pokruszył śmierci wrota;
stał jej ościem w męki dobie

I rajskiego kraj żywota,
otworzyłeś wiernym sobie.

9. Po prawicy siedzisz Boga,
w chwale Ojca, Syn Jedyny,
Lecz gdy zagrzmie trąba sroga,
przyjdiesz sędzić ludzkie czyny.
10. Prosim, sładzy łask niegodni,
wspomóż, obmyj grzech co plami,
Gdyś odkupił nas od zbrodni
Drogię swojej Krwi strugam1.
11. Ze Świętymi w blaskach mocy,
wiecznej chwały zlej nam zdroje:
Zbaw o Panie, lud sierocy,
Błogosław dziedzictwo swoje.
12. Rządź je, broń po wszystkie 1ata,
prowadź w niebios błogie bramy,
My w dzień każdy, Władco co świata,
Imię Twoje wysławiamy.
13. Po wiek wieków nie ustanie,
Pieśni, co sławi Twoje czyny,
O w dniu onym racz nas Panie
od wszelakiej ustrzec winy.
14. Zjaw swą litość w życiu całym
tym, co zebrzą Twej opieki:
w Tobie Panie zaufałem,
Nie zawstydzę się na wieki.

Zapamiętaj

„Ciebie Boga wysławiamy” to wyjątkowo uroczysty hymn, który śpiewamy na zakończenie procesji Bożego Ciała. Uwielbiamy w nim Boga wraz z całym niebem: z Aniołami, Archaniołami, z Apostołami, ze Świętymi. W tej pieśni wysławia Boga cały Kościół i cały Wszechświat. Wysławiamy

Go za wszystko, co uczynił dla ludzi: za stworzenie i odkupienie. Wielbimy Boga za to, że przez śmierć i zmartwychwstanie swojego Syna, otworzył nam wrota nieba i pozostał z nami pod postacią chleba, aby nas do tego nieba prowadzić. Śpiewając ten szczególny hymn prosimy także Boga o opiekę i pomoc, której potrzebujemy.

Zadanie do wykonania

Weź czynny udział w procesji Bożego Ciała.

PACIERZ

Znak krzyża

W Imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen

Ojcze Nasz (Modlitwa Pańska)

Ojcze nasz, któryś jest w niebie
święć się imię Twoje;
przyjdź królestwo Twoje;
bądź wola Twoja jako w niebie, tak i na ziemi;
chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj;
i odpuść nam nasze winy,
jako i my odpuszczamy naszym winowajcom;
i nie wódź nas na pokuszenie;
ale nas zbaw od złego.
Amen.

Zdrowaś Maryjo (Pozdrowienie Anielskie)

Zdrowaś Maryjo, łaski pełna, Pan z Tobą,
błogostawionaś Ty między niewiastami,
i błogostawiony owoc żywota Twojego, Jezus.
Święta Maryjo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi
teraz i w godzinę śmierci naszej.
Amen.

Wierzę w Boga (Skład Apostolski)

Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi.
I w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne, Pana naszego;
który się począł z Ducha Świętego;
narodził się z Maryi Panny;
umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion;
zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał;
wstąpił na niebiosa, siedzi po prawicy Boga Ojca wszechmogącego;
stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych.
Wierzę w Ducha Świętego;
święty Kościół powszechny, Świętych obcowanie;
grzechów odpuszczenie;
ciała zmartwychwstanie;
życot wieczny.
Amen.

Dziesięć przykazań Bożych (Dekalog)

Ja jestem Pan, twój Bóg, który cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną.
2. Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremno.
3. Pamiętaj, abys dzień święty święcił.
4. Czcij ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.
10. Ani żadnej rzeczy, która jego jest.

Dwa przykazania miłości

Będziesz miłował Pana Boga twego z całego serca swego, z całej duszy swojej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego jak siebie samego.

Pięć przykazań kościelnych

1. W niedziele i święta nakazane uczestniczyć we Mszy Świętej i powstrzymać się od prac niekoniecznych.
2. Przynajmniej raz w roku przystąpić do sakramentu pokuty i pojednania.
3. Przynajmniej raz w roku, w okresie wielkanocnym, przyjąć Komunię Świętą.
4. Zachowywać nakazane posty i wstrzeźliwość od pokarmów mięsnych, a w czasie Wielkiego Postu powstrzymać się od udziału w zabawach.
5. Troszczyć się o potrzeby wspólnoty Kościoła.

Główne prawdy wiary

1. Jest jeden Bóg.
2. Bóg jest sędzią sprawiedliwym, który za dobro wynagradza, a za zło karze.
3. Są trzy Osoby Boskie: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.
4. Syn Boży stał się człowiekiem, umarł na krzyżu i zmartwychwstał dla naszego zbawienia.
5. Dusza ludzka jest nieśmiertelna.
6. Łaska Boska jest do zbawienia koniecznie potrzebna.

Pięć warunków sakramentu pokuty

1. Rachunek sumienia
2. Żal za grzechy
3. Mocne postanowienie poprawy
4. Spowiedź szczerą
5. Zadośćuczynienie Panu Bogu i bliźniemu

Siedem sakramentów świętych

1. Chrzest
2. Bierzmowanie
3. Najświętszy Sakrament
4. Pokuta
5. Namaszczenie Chorych
6. Kapłaństwo
7. Matżeństwo

Akt wiary

Wierzę w Ciebie, Boże żywy,
W Trójcy jedyny, prawdziwy
Wierzę w coś objawił Boże,
Twe słowo mylić nie może

Akt nadziei

Ufam Tobie, boś Ty wierny,
Wszchemogący, miłosierny.
Dasz mi grzechów odpuszczenie,
Łaskę i wieczne zbawienie.

Akt miłości

Boże, choć Cię nie pojmuję,
Jednak nad wszystko miłuję.
Nad wszystko, co jest stworzone,
Boś Ty dobro nieskończone.

Akt żalu

Ach, żałuję za me złości,
Jedynie dla Twej miłości.
Bądź miłościw mnie grzesznemu,
Dla Ciebie odpuszczam bliźniemu!

Aniele Boży (Modlitwa do Anioła Stróża)

Aniele Boży, strózu mój,
Ty zawsze przy mnie stój.
Rano, we dnie, wieczór, w nocy
Bądź mi zawsze ku pomocy,
Strzeż duszy i ciała mego,
I zaprowadź do żywota wiecznego.
Amen.

ALBO

Aniele Boży, strózu mój,
Ty zawsze przy mnie stój.
Rano, we dnie, wieczór, w nocy
Bądź mi zawsze ku pomocy,
Broń mnie od wszelkiego złego
I zaprowadź do żywota wiecznego.
Amen.

KATECHIZM

I. O Bogu Stworzycielu i naszym Ojcu

1. Kto to jest Pan Bóg?

Pan Bóg jest to Duch najdoskonalszy, Stworzyciel świata i nasz najlepszy Ojciec.

2. Dlaczego Boga nie widzimy?

Pana Boga nie widzimy, ponieważ Pan Bóg jest duchem.

3. Dlaczego mówimy, że Pan Bóg jest duchem najdoskonalszym?

Mówimy, że Pan Bóg jest duchem najdoskonalszym, bo jest wieczny, wszystko wie i rządzi całym światem.

4. Dlaczego Pana Boga nazywamy Stworzycielem?

Pana Boga nazywamy Stworzycielem, bo własną mocą stworzył cały świat.

5. Dlaczego Pana Boga nazywamy najlepszym Ojcem?

Pana Boga nazywamy najlepszym Ojcem, bo stworzył i kocha nas oraz opiekuje się nami.

II. O Aniołach

6. Kto to są Aniołowie?

Aniołowie są to stworzenia Boże, które mają rozum i wolną wolę, ale nie mają ciała.

7. Jak nazywają się Aniołowie, którzy zgrzeszyli?

Aniołowie, którzy zgrzeszyli nazywają się złymi duchami, szatanami lub diabłami.

8. Jak nazywamy Aniołów, którzy się nami opiekują?

Aniołów, którzy się nami opiekują, nazywamy Aniołami Stróżami.

III. O człowieku

9. Kto to jest człowiek?

Człowiek jest to stworzenie Boże, złożone z ciała i duszy nieśmiertelnej.

10. Co to jest dusza ludzka?

Dusza ludzka jest to duch rozumny i wolny, który nasze ciało ożywia i w nim działa.

11. Co to znaczy, że dusza ludzka jest nieśmiertelna?

Dusza ludzka jest nieśmiertelna, to znaczy, że będzie istnieć na wieki.

12. Po co Pan Bóg stworzył człowieka?

Pan Bóg stworzył człowieka, aby Go poznawał, kochał, wiernie wypełniał Jego wolę i miał udział w życiu Bożym.

13. Jak nazywali się pierwsi ludzie?

Pierwsi ludzie nazywali się Adam i Ewa.

IV. O łasce, grzechu i sumieniu

14. Co to jest łaska Boża?

Łaska Boża jest to dar, który czyni nas dziećmi i przyjaciółmi Boga.

15. Co to jest sumienie?

Sumienie to głos Boga, który pomaga nam odróżniać dobro od zła i wybierać dobro, a unikać zła.

16. Co to jest grzech?

Grzech jest to odwrócenie się od Pana Boga przez świadome i dobrowolne przekroczenie przykazań.

17. Jak nazywa się grzech, w którym się rodzimy?

Grzech, w którym się rodzimy, nazywa się grzechem pierworodnym.

18. Co to jest grzech śmiertelny?

Grzech śmiertelny jest przekroczeniem prawa Bożego w ważnej sprawie.

19. Co to jest grzech powszedni?

Grzech śmiertelny jest przekroczeniem prawa Bożego w mniej ważnej sprawie.

V. O przymierzu Boga z ludźmi i o przykazaniach Bożych

20. Co to jest przykazanie Boże?

Przykazanie Boże jest to objawiona wola Boża, którą ludzie powinni wypełniać.

21. Gdzie Pan Bóg ogłosił ludziom swoje przykazania?

Pan Bóg ogłosił ludziom swoje przykazania na górze Synaj.

22. Ile przykazań dał Pan Bóg?

Pan Bóg dał dziesięć przykazań.

23. Jak inaczej nazywamy dziesięć przykazań Bożych.

Dziesięć przykazań Bożych nazywamy inaczej Dekalogiem.

24. Czym są dla nas przykazania Boże?

Przykazania Boże są dla nas drogowskazami prowadzącymi do nieba.

25. Co Pan Bóg nakazuje w pierwszym przykazaniu?

W pierwszym przykazaniu Pan Bóg nakazuje wierzyć w prawdziwego Boga i oddawać Mu cześć najwyższą.

26. Co Pan Bóg nakazuje w drugim przykazaniu?

W drugim przykazaniu Pan Bóg nakazuje szanować Imię Pana Boga i Świętych oraz miejsca i rzeczy święte.

27. Co Pan Bóg nakazuje w trzecim przykazaniu?

W trzecim przykazaniu Pan Bóg nakazuje szczególnie przeznaczyć Bogu dzień świąteczny.

28. Co Pan Bóg nakazuje w czwartym przykazaniu?

W czwartym przykazaniu Pan Bóg nakazuje szanować i kochać rodziców, nauczycieli i starszych ludzi oraz być im posłusznym.

29. Co Pan Bóg nakazuje w piątym przykazaniu?

W piątym przykazaniu Pan Bóg nakazuje szanować życie i zdrowie własne oraz innych ludzi.

30. Co Pan Bóg nakazuje w szóstym przykazaniu?

W szóstym przykazaniu Pan Bóg nakazuje skromność i wstydlivość w myślach, słowach i uczynkach.

31. Co Pan Bóg nakazuje w siódmym przykazaniu?

W siódmym przykazaniu Pan Bóg nakazuje szanować rzeczy własne, cudze oraz pracę swoją i innych ludzi.

32. Co Pan Bóg nakazuje w ósmym przykazaniu?

W ósmym przykazaniu Pan Bóg nakazuje mówić prawdę i dbać o dobrą opinię każdego człowieka.

33. Co Pan Bóg nakazuje w dziewiątym przykazaniu?

W dziewiątym przykazaniu Pan Bóg nakazuje mieć czyste pragnienia wobec ludzi.

34. Co Pan Bóg nakazuje w dziesiątym przykazaniu?

W dziesiątym przykazaniu Pan Bóg nakazuje szanować cudzą własność nawet w pragnieniach.

35. Wymień dziesięć przykazań Bożych.

Jam jest Pan Bóg Twój, którym cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną.
2. Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcij ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.
10. Ani żadnej rzeczy, która jego jest.

36. Jakie są najważniejsze przykazania?

Najważniejsze przykazania brzmią: „Będziesz miłował Pana Boga twego z całego serca swego, z całej duszy swojej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego jak siebie samego”.

VI. O Jezusie Chrystusie, naszym Zbawicielu

37. Kto to jest Jezus Chrystus?

Jezus Chrystus jest to Syn Boży, który stał się człowiekiem dla naszego zbawienia.

38. Gdzie narodził się Pan Jezus?

Pan Jezus narodził się w Betlejem, w Palestynie.

39. Kto jest Matką Pana Jezusa?

Matką Pana Jezusa jest Najświętsza Maryja Panna.

40. Kto był Opiekunem Pana Jezusa?

Opiekunem Pana Jezusa był św. Józef.

41. Czego Pan Jezus nauczał ludzi?

Pan Jezus nauczał ludzi, że osiągną szczęście wieczne, jeżeli będą wierzyć w Boga i zachowywać przykazania.

42. Co Pan Jezus mówił o sobie?

Pan Jezus mówił, że jest Synem Bożym i Zbawicielem ludzi.

43. Przez co Pan Jezus okazał, że jest Bogiem?

Pan Jezus okazał, że jest Bogiem, przez swoją świętą naukę i przez cuda działane na ziemi, a zwłaszcza przez Zmartwychwstanie.

44. Dlaczego Pan Jezus jest Zbawicielem ludzi?

Pan Jezus jest Zbawicielem ludzi dlatego, że cierpiał, umarł na krzyżu i zmartwychwstał dla naszego zbawienia.

45. Kiedy Pan Jezus umarł?

Pan Jezus umarł w Wielki Piątek.

46. Gdzie Pan Jezus umarł?

Pan Jezus umarł na krzyżu na górze Kalwarii, w pobliżu Jerozolimy.

47. Kiedy Pan Jezus zmartwychwstał?

Pan Jezus zmartwychwstał w Wielką Niedzielę, trzeciego dnia po swojej śmierci.

48. Jakie polecenie dał Pan Jezus Apostołom po swoim zmartwychwstaniu?

Pan Jezus po swoim zmartwychwstaniu dał Apostołom następujące polecenie: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem”. (Mt 28, 19)

49. Kiedy i dlaczego Pan Jezus przyjdzie powtórnie na ziemię?

Pan Jezus przyjdzie na ziemię przy końcu świata, aby osądzić wszystkich ludzi: dobrych i złych.

VII. O Duchu Świętym

50. Kto nas pouczył o Duchu Świętym?

O Duchu Świętym pouczył nas Pan Jezus.

51. Kto to jest Duch Święty?

Duch Święty jest to trzecia Osoba Boska, która pochodzi od Ojca i Syna.

VIII. O Trójcy Świętej

52. Kto nas pouczył, że są trzy Osoby Boskie?

Jezus Chrystus nas pouczył, że są trzy Osoby Boskie: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.

53. Jak nazywamy trzy Osoby Boskie razem?

Trzy Osoby Boskie razem nazywamy Trójcą Świętą.

IX. O Kościele Chrystusowym

54. Co to jest Kościół Chrystusowy?

Kościół Chrystusowy jest to Rodzina Dzieci Bożych zjednoczonych z Chrystusem.

55. Po co Jezus Chrystus założył Kościół?

Jezus Chrystus założył Kościół dla zbawienia ludzi.

56. Kto rządzi Kościołem?

Kościół rządzi Jezus Chrystus przez papieża i biskupów.

57. Kto to jest papież?

Papież jest to zastępca Pana Jezusa na ziemi, biskup rzymski i następca św. Piotra.

58. Kto to są biskupi?

Biskupi są to następcy Apostołów.

59. Wymień przykazania kościelne.

1. W niedzielę i święta nakazane uczestniczyć we Mszy świętej i powstrzymać się od prac niekoniecznych.
2. Przynajmniej raz w roku przystąpić do sakramentu pokuty.
3. Przynajmniej raz w roku, w okresie wielkanocnym, przyjąć Komunię Świętą.
4. Zachowywać nakazane posty i wstrzeźliwość od pokarmów mięsnych, a w czasie Wielkiego Postu powstrzymywać się od udziału w zabawach.
5. Troszczyć się o potrzeby wspólnoty Kościoła.

X. O sakramentach świętych

60. Co to jest sakrament?

Sakrament jest to znak spotkania i zjednoczenia Jezusa Chrystusa z człowiekiem.

61. Kto ustanowił sakramenty święte?

Sakramenty święte ustanowił Jezus Chrystus.

62. Wymień sakramenty święte.

1. Chrzest
2. Bierzmowanie.
3. Najświętszy Sakrament.
4. Pokuta.
5. Namaszczenie chorych.
6. Kapłaństwo.
7. Małżeństwo.

63. Który sakrament przyjmujemy jako pierwszy.

Jako pierwszy przyjmujemy sakrament chrztu świętego.

64. Co sprawia w nas sakrament chrztu świętego?

Sakrament chrztu świętego uwalnia nas od grzechu, czyni nas dziećmi i przyjaciółmi Boga oraz jednoczy nas z Chrystusem i Kościołem.

65. Co to jest Najświętszy Sakrament?

Najświętszy Sakrament jest to prawdziwe Ciało i prawdziwa Krew Pana Jezusa pod postaciami chleba i wina.

66. Kiedy Pan Jezus ustanowił Najświętszy Sakrament?

Pan Jezus ustanowił Najświętszy Sakrament w Wielki Czwartek, podczas Ostatniej Wieczery.

67. Jak inaczej nazywamy Najświętszy Sakrament?

Najświętszy Sakrament inaczej nazywamy Eucharystią.

68. Co to jest Msza Święta?

Msza Święta jest to Uczta i Ofiara Chrystusa i Kościoła, w której Pan Jezus pod postaciami chleba i wina, przez kapłana, składa siebie Bogu dla naszego zbawienia.

69. Komu polecił Jezus Chrystus odprawiać Mszę Świętą?

Jezus Chrystus polecił odprawiać Mszę św. Apostołom i ich następcom.

70. Kto obecnie odprawia Mszę Świętą?

Obecnie Mszę Świętą odprawiają biskupi i prezbiterzy, czyli kapłani.

71. Co to jest Komunia Święta?

Komunia Święta to spożywanie Ciała i Krwi Pana Jezusa pod postaciami chleba i wina.

72. Na czym polega post eucharystyczny?

Post eucharystyczny polega na powstrzymaniu się od picia i jedzenia godzinę przed przyjęciem Pana Jezusa w Komunii Świętej.

73. Co to jest sakrament pokuty i pojednania?

Sakrament pokuty i pojednania jest to znak spotkania z Chrystusem, w którym człowiek porzuca grzech, otrzymuje od Boga przebaczenie i łaskę do poprawy życia.

74. Jakie są warunki sakramentu pokuty i pojednania?

Warunki sakramentu pokuty i pojednania są następujące:

1. Rachunek sumienia.
2. Żal za grzechy.
3. Mocne postanowienie poprawy.
4. Spowiedź szczerą.
5. Zadośćuczynienie Panu Bogu i bliźniemu.

75. Co należy czynić w rachunku sumienia?

W rachunku sumienia należy zastanowić się, jakie było nasze postępowanie wobec Boga, innych ludzi i siebie.

76. Co należy czynić po rachunku sumienia?

Po rachunku sumienia należy żałować za grzechy i postanawiać poprawę.

77. Dlaczego należy żałować za grzechy?

Za grzechy należy żałować dlatego, że obraziliśmy Pana Boga i wyrządziliśmy krzywdę ludziom i sobie.

78. Co obiecujemy Panu Bogu w postanowieniu poprawy?

W postanowieniu poprawy obiecujemy Panu Bogu zmienić życie na lepsze.

79. Co to jest spowiedź?

Spowiedź to szczere wyznanie grzechów Panu Jezusowi przed kapłanem, aby otrzymać przebaczenie i mocniej zjednoczyć się z Panem Bogiem i ludźmi.

80. Co znaczy zadośćuczynić w sakramencie pokuty i pojednania?

Zadośćuczynić w sakramencie pokuty i pojednania znaczy wypełnić zadaną w czasie spowiedzi pokutę i naprawić wyrządzone krzywdy.

XI. O rzeczach ostatecznych

81. Co się dzieje z duszą ludzką po śmierci człowieka?

Po śmierci człowieka dusza ludzka idzie na Sąd Boży.

82. Jaki może być los dusz ludzkich po Sądzie Bożym?

Po Sądzie Bożym dusze ludzkie będą albo w niebie, albo w piekle, albo w czyśćcu według tego, jak ludzie sobie zasłużyli.

83. Co nastąpi przy końcu świata?

Przy końcu świata nastąpi powtórne przyjście Chrystusa, zmartwychwstanie ciał, Sąd Ostateczny, a potem życie wieczne.

84. Wymień główne prawdy wiary.

1. Jest jeden Bóg.
2. Bóg jest Sędzią sprawiedliwym, który za dobre wynagradza i za złe każe.
3. Są trzy Osoby Boskie: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.
4. Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia.
5. Dusza ludzka jest nieśmiertelna.
6. Łaska Boska jest do zbawienia koniecznie potrzebna.

SŁOWNIK LITURGICZNY

Alba – długa do kostek, biała szata liturgiczna noszona przez księży pod ornatem. Nosi ją też służba liturgiczna np. ministranci, lektorzy.

Alleluja – dosłownie znaczy „chwalmy Pana”; okrzyk wyrażający radość ze spotkania z Chrystusem, najczęściej używany w okresie wielkanocnym. W czasie Mszy Świętej „Alleluja” śpiewa się przed odczytaniem Ewangelii.

Ambona – miejsce w kościele służące do czytania tekstów Pisma Świętego i głoszenia kazań. W starszych kościołach często znajduje się przy ścianie i wchodzi się na nią po schodach.

Amen – słowo kończące modlitwy; wyraża potwierdzenie: tak jest, wierzę, zgadzam się z Panem Jezusem lub pragnienie: niech się tak stanie, jak chce Bóg.

Ampułki – małe naczynia liturgiczne; dzbanuszki ze szkła lub metalu, w których w czasie Mszy Świętej znajduje się wino i woda.

Baldachim – ozdobny daszek, przypominający wielki parasol, niesiony nad Najświętszym Sakramentem, np.: w czasie procesji Bożego Ciała.

Biret – nakrycie głowy duchownych Kościoła katolickiego.

Boże Ciało – inaczej Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej obchodzona w czwartek po niedzieli Trójcy Świętej. Ulicami miast i wiosek odbywa się wówczas procesja eucharystyczna. Kapłan niesie Najświętszy Sakrament w monstrancji (pod baldachimem) i z wiernymi modli się przy czterech ołtarzach.

Cingulum – gruby sznur z frędzlami na obu końcach, służący do przewiązania alby.

Ewangelia – Dobra Nowina przekazana przez Pana Jezusa: Bóg nas kocha i przez Mękę, Śmierć i Zmartwychwstanie Swego Syna zbawia. To także nazwa czterech ksiąg Nowego Testamentu opisujących życie Jezusa (według św. Mateusza, Marka, Łukasza i Jana).

Homilia – głoszone przez kapłana rozważanie, którego celem jest wyjaśnienie przesłania, jakie Bóg kieruje do ludzi w swoim słowie. W homilii słyszymy, jak żyć, aby skierowane do nas słowo Boże wprowadzać w czyn.

Hostia – okrągły opłatek (często ozdobiony krzyżem, literami IHS) z mąki pszennej używany podczas sprawowania Eucharystii, od momentu przeistoczenia hostia jest prawdziwym Ciałem Chrystusa

IHS – grecki skrót imienia Jezus, umieszczany np. na hostii, ornatcie, obrusie okrywającym ołtarz.

INRI – skrót zapisanych w języku łacińskim słów: Jezus Nazarejczyk Król Żydowski. Napis taki został umieszczony na krzyżu nad głową Pana Jezusa.

Kapa – szata liturgiczna przypominająca pięknie zdobiony płaszcz. Używana jest w czasie odprawiania nabożeństw, takich jak: pogrzeby, adoracje, czy nabożeństwa majowe.

Kielich – naczynie na nóżce, dawniej drewniane i szklane, a obecnie najczęściej ze szlachetnego metalu (pozlacane). Do niego kapłan, w czasie Mszy Świętej, wlewa wino, które po przeistoczeniu staje się Krwią Pana Jezusa.

Kolekta – słowo kolekta pochodzi z jęz. łacińskiego i oznacza zbierać razem, zgromadzić. Jest to zebranie poszczególnych modlitw, intencji wiernych, obecnych na Eucharystii. Modlitwa ta nazywa się także „modlitwą dnia” i zamyka obrzędy wstępne Mszy Świętej.

Komunia Święta – przyjmowanie i spożywanie Ciała i Krwi Chrystusa pod postaciami chleba i wina.

Komunikant – opłatek (z mąki i wody) jak hostia, ale od niej mniejszy, po przeistoczeniu to prawdziwe Ciało Pańskie, udziela się go wiernym podczas Komunii Świętej.

Komża – skrócona alba o szerokich rękawach. Noszą ją osoby duchowne i świeckie (np. ministranci) podczas czynności liturgicznych.

Korporał – kwadratowa płócienna serweta, którą rozkłada się na ołtarzu i ustawia na niej kielich i patenę (lub puszkę).

Kropielnica – naczynie umieszczone przy wejściu do kościoła; znajduje się w nim woda święcona, którą żegnają się wchodzący do świątyni, przypominając sobie własny chrzest.

Lekcjonarz – księga liturgiczna zawierająca lekcje, czyli teksty czytań mszalnych ze Starego i Nowego Testamentu na wszystkie dni roku kościelnego.

Lektor – osoba, która odczytuje teksty biblijne podczas Mszy Świętej oraz różnych nabożeństw. Może także czytać wezwania modlitwy powszechnej.

Ministrant – osoba, która pomaga księdzu podczas sprawowania Mszy Świętej.

Monstrancja – naczynie liturgiczne przypominające słońce z wieloma promieniami. Umieszcza się w nim konsekrowaną Hostię na czas adoracji i procesji.

Msza Święta – Uczta i Ofiara Chrystusa i Kościoła, w której Pan Jezus pod postaciami chleba i wina, przez kapłana, składa siebie Bogu Ojcu dla naszego zbawienia.

Mszał – gruba księga, z której kapłan odprawia Mszę Świętą.

Naczynia liturgiczne – przedmioty, które służą do sprawowania liturgii. Najważniejsze z nich to: kielich, patena, ampułki, puszkę, monstrancja.

Najświętszy Sakrament – prawdziwe Ciało i prawdziwa Krew Pana Jezusa pod postaciami chleba i wina. Najświętszy Sakrament nazywany jest Eucharystią.

Ołtarz – znajdujący się w prezbiterium stół, na którym sprawuje się Mszę Świętą.

Oplątek – bardzo cienki biały plątek chlebowy wypiekany z białej mąki i wody bez dodatku drożdży.

Ornat – wierzchnia szata – szeroki płaszcz z otworem na głowę, zakładany przez kapłana (na albę) do Mszy Świętej.

Palka – kwadratowe usztywnione płótno służące do nakrywania kielicha.

Patena – naczynie liturgiczne, płaski połączony talerzyk, na którym podczas Mszy Świętej kładzie się hostię.

Post eucharystyczny – powstrzymanie się od wszelkiego pokarmu i wszelkiego napoju na godzinę przed Komunią Świętą. Wodę zwykłą można pić zawsze i przyjmować lekarstwa.

Prefacja – modlitwa rozpoczynająca drugą część Mszy Świętej. Wylicza się w niej powody skłaniające nas do wystawiania Boga. Prefacje zmieniają się zależnie od okresu liturgicznego (np. inne są na Adwent, inne na Wielki Post) i od różnych świąt (np. Najświętszej Maryi Panny, apostołów i męczenników). W Mszale jest ich aż 90.

Prezbiterium – wydzielona część kościoła, w której znajduje się ołtarz.

Procesja – pochód religijny, na czele którego niesiony jest krzyż. Ludzie idący w procesji modlą się i śpiewają pieśni.

Przeistoczenie – przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Pana Jezusa wskutek wypowiedzenia przez kapłana Jezusowych słów konsekracji.

Psalm – pieśń religijna ze Starego Testamentu śpiewana podczas Mszy Świętej po pierwszym czytaniu. Najczęściej wyraża się w psalmie dziękczynienie, żal, skruchę lub wierność Bogu.

Puryfikaterz – prostokątny biały ręczniczek o niewielkich rozmiarach, którym wyciera się kielich, patenę i puszkę po obmyciu ich wodą.

Puszka – naczynie liturgiczne w kształcie kielicha z przykrywką służące do przechowywania Ciała Pańskiego w tabernakulum

Stuła – rodzaj długiej szarfy, często bogato zdobionej, będącej oznaką kapłaństwa. Ksiądz zakłada ją na szyję (w czasie Mszy Świętej zakładana jest pod ornat).

Tabernakulum – ozdobna „szafka” znajdująca się w kościele, najczęściej w prezbiterium. Przechowuje się w niej Pana Jezusa obecnego w Najświętszym Sakramencie. Przy tabernakulum pali się lampka nazywana wieczną.

Wieczna lampka – umieszczona przy tabernakulum lampka, która zawsze się świeci. Przypomina ona o obecności Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie.

Na podstawie:

- Krzyżanek J., Ilustrowany słownik wyrazów religijnych dla dzieci, Sandomierz 2008.
- Scenariusze katechez do klasy III.
- O. Mendolia Gallino (red.), Ja też idę na Mszę świętą przewodnik dla dzieci z opowiadaniem

SPIS TRESCI

1. Dlaczego mamy się modlić? Przykłady modlitwy w Piśmie Świętym.	7
2. Dlaczego odmawiamy pacierz? Pacierz jedną z podstawowych modlitw chrześcijanina.	11
3. Dlaczego na modlitwie mamy dziękować, prosić, przepraszać i uwielbiać Boga? Doskonalimy różne formy modlitwy.	14
4. Dlaczego warto modlić się swoimi słowami? Uczymy się modlitwy spontanicznej.	17
5. Czy możemy się modlić bez słów? Uczymy się medytacji chrześcijańskiej.	20
6. Modlimy się. Katecheza podsumowująca.	22
7. Dlaczego należy przygotować się do Mszy Świętej? Najważniejsze spotkanie.	27
8. Z jakich części składa się Msza Święta? Struktura Eucharystii.	30
9. Jak rozpoczynamy Mszę Świętą? Znak krzyża najprostszym wyznaniem wiary.	36
10. Dlaczego słowo „Amen” jest ważne? „Amen” — „wierzę” i „niech się tak stanie”	38
11. Dlaczego na początku Mszy Świętej przepraszamy za nasze grzechy? Akt pokuty.	40
12. Dlaczego śpiewamy „Chwała na wysokości Bogu”? Uwielbiamy naszego Pana.	43
13. Czym jest kolekta? Oddanie Bogu wszystkich swoich spraw.	46
14. Obrzędy wstępne. Katecheza podsumowująca	49
15. Jak porozumiewają się ludzie? Słowo mówione i pisane.	53
16. W jaki sposób Pan Bóg mówi do nas? Pismo Święte jest słowem Boga.	55
17. W jaki sposób słuchamy i odpowiadamy Bogu na Jego słowo? Czytania i Psalm.	58
18. Co oznacza „Alleluja” i dlaczego jest śpiewane w liturgii słowa? „Alleluja” — wprowadzeniem w Ewangelię.	61
19. Dlaczego trzeba słuchać homilii? Homilia wyjaśnieniem słowa Bożego.	63
20. Co oznacza słowo „Credo”? Wierzmy w Boga i w to wszystko, co On nam objawił.	66
21. Kiedy, podczas Mszy Świętej, prosimy Boga o pomoc? Modlitwa wiernych.	69
22. Słuchamy Pana Boga i odpowiadamy Mu. Katecheza podsumowująca.	72
23. Jaką wartość mają wyrzeczenia? Nasza troska o bliźnich.	77
24. Co możemy ofiarować Bogu na Mszy Świętej? Przygotowanie darów.	79
25. O czym przypomina nam prefacja i hymn „Święty . . .”? Wielbimy Boga za Jego wielkie dzieła.	82
26. Świadkami jakich wydarzeń jesteście podczas Mszy Świętej? Ostatnia Wieczerza oraz śmierć i zmartwychwstanie Pana Jezusa.	85
27. Bez kogo nie ma Mszy Świętej? Kapłan i jego rola podczas Eucharystii.	88
28. Uczestniczymy w liturgii eucharystycznej. Katecheza podsumowująca.	91
29. Jak zwracamy się do Boga przed przyjęciem Komunii Świętej? Ojciec nasz.	95
30. Co zrobić z pokojem, którym obdarza nas Pan Jezus? Przekazujemy pokój innym.	98
31. Czego potrzeba, aby godnie przyjąć Pana Jezusa w Komunii Świętej? Wiara i zaufanie.	100
32. Co nam daje przyjmowanie Komunii Świętej? Komunia pomocą w życiu doczesnym i pokarmem na życie wieczne.	103
33. Co należy zrobić po przyjęciu Komunii Świętej? Dziękczynienie i uwielbienie.	106
34. Uczujmy z Panem Jezusem. Katecheza podsumowująca.	109

35. Do czego potrzebujemy błogostawieństwa mszalnego? Błogostawieństwo pomaga być świadkami Jezusa i lepszymi ludźmi.	113
36. Gdzie możemy świadczyć o Jezusie? Z błogostawieństwem Pana Jezusa idziemy do naszych domów, do szkoły, na place zabaw, boiska, do parków.	116
37. Jak świadczyć o Panu Jezusie korzystając z Internetu, gier komputerowych i telewizji? Właściwe wybory.	119
38. Jak chrześcijanie wypełniają misję zleconą przez Jezusa? Działalność misyjna Kościoła.	121
39. Czego potrzebuje apostoł Pana Jezusa? W łączności z Jezusem.	123
40. Kto jeszcze może nam błogostawić? Nasi bliscy.	127
41. Co jest „sercem” Ewangelii? Błogostawieństwa Pana Jezusa.	129
42. Przyjmujemy błogostawieństwo. Katecheza podsumowująca.	132
43. Co to jest Dekalog? Boże przykazania — drogowaskazy do nieba.	137
44. O czym mówi pierwsze przykazanie Boże? Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną.	141
45. O czym mówi drugie przykazanie Boże? Nie będziesz brał Imienia Pana Boga swego nadaremno.	142
46. O czym mówi trzecie przykazanie Boże? Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.	144
47. O czym mówi czwarte przykazanie Boże? Czcij ojca swego i matkę swoją.	147
48. O czym mówi piąte przykazanie Boże? Nie zabijaj.	149
49. O czym mówią kolejne przykazania Boże? Nie cudzołóż. Nie pożądaj żony bliźniego swego.	151
50. O czym mówi siódme i dziesiąte przykazanie Boże? Nie kradnij. Nie pożądaj żadnej rzeczy bliźniego swego.	153
51. O czym mówi ósme przykazanie Boże? Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.	156
52. Do czego wzywają nas przykazania miłości? Miłość Boga i bliźniego.	158
53. Jakimi zasadami kieruje się wspólnota Kościoła? Przykazania kościelne.	160
54. Wypełniamy przykazania. Katecheza podsumowująca.	162
55. W jaki sposób wrócić do Boga, gdy zgrzeszymy? Sakrament pokuty i pojednania.	167
56. Jaki jest pierwszy warunek sakramentu pokuty i pojednania? Rachunek sumienia.	170
57. Jaki jest drugi warunek sakramentu pokuty i pojednania? Żal za grzechy.	173
58. Jaki jest trzeci warunek sakramentu pokuty i pojednania? Mocne postanowienie poprawy.	176
59. Jaki jest czwarty warunek sakramentu pokuty i pojednania? Spowiedź szczerą.	179
60. Jaki jest piąty warunek sakramentu pokuty i pojednania? Zadośćuczynienie Panu Bogu i bliźniemu.	182
61. Przyjmujemy dar miłosierdzia w sakramencie pokuty i pojednania. Katecheza podsumowująca.	186
62. Jak świętować Boże Narodzenie? Wymiar religijny Świąt.	191
63. Do czego jesteśmy wezwani w Wielkim Poście? Nawrócenie.	194
64. Jakie wydarzenie w Ewangelii jest najważniejsze? Zmartwychwstanie Pana Jezusa.	196
65. Jakie święto przypomina nam o obecności Pana Jezusa w Eucharystii? Boże Ciało.	199
Pacierz.	202
Katechizm	205
Słownik liturgiczny.	212

